

SZAKDOLGOZAT

dr. Kárpáti Kata Szandra

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet

Felszámolási és vagyonfelügyeleti specialista szakirányú továbbképzési szak

**AZ ADÓSI VAGYON ÁTRUHÁZÁSÁVAL KAPCSOLATOS ANOMÁLIÁK ÉS
KOLLÍZIÓK**

Belső konzulens: Dr. Zsiga László
c. egyetemi docens

Külső konzulens: Barócsi Vera
felszámolóbiztos

Készítette: **dr. Kárpáti Kata Szandra**

Budapest

2024

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	4
I. Bevezetés	5
II. Az adós gazdálkodó szervezet vagyonának rendeltetése a fizetésképtelenségi eljárások relációjában	7
1. Az adós, mint jogalany a magyar jogrendszerben, az adós definiálása, elhelyezése hatályos jogrendszerünk különböző fizetésképtelenségi típusú eljárásaiban	7
III. A vagyon meghatározásának kérdései az egyes eljárás típusok esetén	11
IV. A vagyon elidegenítésének általános szabályai	15
1. Általános szabályok, a tulajdonjog és a birtok kapcsolatrendszere	15
2. Az adósi vagyonnal történő rendelkezés lehetőségei eljárástípusonként	19
a. Az adósi vagyon elidegenítésének szabályai szerkezetátalakítási során	19
b. Az adósi vagyon elidegenítésének szabályai csődeljárás eljárás során	21
c. Az adósi vagyon elidegenítésének szabályai felszámolási eljárás során	26
V. Kivételek az általános szabályok alól	30
1. Az óvadék	30
2. A beszámítás	32
3. A bűnügyi vagyont érintő felszámolások esetköre	35
4. Egyéb, az adósi vagyonba nem tartozó vagyonelemek szabályozott esetei	37
VI. Kivételt nem képező, kollíziót okozó esetkörök bemutatása és az általuk előálló gyakorlati anomáliák	41
a. A beszámítás és a kielégítési sorrend ütközése	41
b. CO2 kvóták	48
VII. A kollíziók feloldásának lehetséges alternatívái	56
VIII. Konklúzió és témalezárás	58
IX. Felhasznált források jegyzéke	60
Szakirodalom:	60
Jogszabályok:	60
Egyebek:	61
X. Függelék	62

Rövidítések jegyzéke

Be. - 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

Btk. - 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

Cstv. - 1991. évi XLIX. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról

Környvéd. tv. - 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól

Ptk. - 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

Szát. tv. - 2021. évi LXIV. törvény a szerkezetátalakításról és egyes törvények jogharmonizációs célú módosításáról

Ügkr. tv. - 2012. évi CCXVII. törvény az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről

Vht. - 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról

Ügkr. tv. vhr. - 410/2012. (XII. 28.) Korm. rendelet az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában való részvételről szóló 2012. évi CCXVII. törvény végrehajtásának egyes szabályairól

EU ETS Rendelet - A BIZOTTSÁG (EU) 2019/1122 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2019. március 12.) a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék működése tekintetében történő kiegészítéséről

I. Bevezetés

A COVID-19 pandémia és az orosz-ukrán fegyveres konfliktus olyan globális externáliákkal járó megrázkódtatások voltak az az elmúlt évek során, amelyek rendkívül kártékony hatásaik révén világviszonylagban elképesztő problémákat idéztek elő a gazdaságban. Már önmagában véve a normál munkavégzés- fizikai korlátainak megjelenése, az ellátási láncok akadozása is determinálta a makrogazdasági problémák felmerülését is, amelyek a világ valamennyi országának gazdaságában érezhetőek voltak, s sajnálatos módon e tekintetben hazánk sem volt kivétel.

Kedvezőtlen gazdasági környezet és a fenntartható fejlődéssel ellentétes hatásmechanizmusú események egyenes következménye általánosságban a recesszió, amelynek egyik legmeghatározóbb markerének elvitathatatlanul a gazdaság szereplőinek fizetéseképtelenné válása tekinthető. Ezen két alapvető determináló körülmény közvetett hatásainak köszönhetően a fizetéseképtelenségi eljárások száma az utóbbi időben Magyarországon is növekedésnek indult, így a gazdaság helyzetének szempontjából is megnőtt annak a jelentősége, hogy a fizetéseképtelenné váló gazdálkodó szervezeteknek milyen a vagyoni helyzete – likvid vagy kevésbé likvid vagyonelemeik milyen mértékben reintegrálhatóak a gazdaság vérkeringésébe, mekkora veszteségeket kell végül elszámoljanak a fizetéseképtelenné vált vállalkozások partnerei, milyen mértékű megtérüléssel számolhatnak követeléseik után – feltételezve, hogy a gazdaság láncolatában vagy hálójában ezen hitelezők partnereinek követelésének kielégítésének kérdése ugyanilyen súlyú problémának minősül, amely végső soron makrogazdasági kérdéssé válik.

Dolgozatom aktualitását álláspontom szerint a fenti bevezető gondolatok alapján éppen az adja, hogy a fizetéseképtelen helyzetbe került gazdálkodó szervezetek vagyonával kapcsolatos jogszabályi eljárásrend és a hitelezői és adósi érdekek ütközése számos olyan anomáliát vet fel a gyakorlatban, amelyek alkalmazási nehézségeket idéznek elő és sok esetben a jogalkotói szándékkal is ellentétes eredményre vezető helyzeteket teremtenek. Mi több, ilyen helyzetek alkalmasint jogszabályi rendelkezések összeütközésén, kollízióján épülnek fel vagy jogalkalmazói, bírói értelmezési kérdéseken múlnak. A hatályos csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény annak korábbi számos módosítása ellenére ellentmondásokkal tűzdelt, erre példa akár az adósi vagyon értékesítési szabályainak, az EÉR működésének, a 49/D. §-ben található sajátos jogok problematikája.

A klasszikus, a szakma által közismertnek nevezhető problémákhoz képest két speciális területet igyekszem bemutatni – nevezetesen a kölcsönös tartozások miatti beszámítást,

valamint a CO₂ kvóták értékesítési ellentmondásait –, vizsgálva azok elméleti megoldási alternatíváit, összevetve a rendelkezésre álló – főképpen ítélkezési – gyakorlati tapasztalatokkal, s kísérletet teszek feloldani az anomáliákat vagy legalábbis azok feloldására megoldási alternatívát megfogalmazni.

II. Az adós gazdálkodó szervezet vagyonának rendeltetése a fizetéseképtelenségi eljárások relációjában

Tekintettel arra, hogy jelen szakdolgozatomat a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem felszámolási és vagyonfelügyeleti specialista képzése körében írom, így a képzés tematikájának megfelelően értelemszerűen szükséges rendszertanilag elhelyezni, körülhatárolni a dolgozatom témakörét. Ennek megfelelően tehát meg kell határozni a dolgozatom címében szereplő valamennyi szó megfelelő, rendszertani elhelyezkedését és jelentéstartalmát annak érdekében, hogy mindezek kibontása egy kerek egész tanulmányt állhassanak végül össze.

Ennek értelmében az „adósi vagyon átruházásának”, mint szóösszetételnek az alkotóelemekre bontása megkerülhetetlen. Szükséges először az „adós” górcső alá vétele, majd annak kiegészítése a „vagyon”-nal és az „adósi vagyon”-t vizsgálat tárgyává tenni, hogy annak átruházásával kapcsolatosan feltárhatóak legyenek a vonatkozó, irányadó rendelkezések, így ennek megfelelően folytatom dolgozatomban a téma kibontását.

1. Az adós, mint jogalany a magyar jogrendszerben, az adós definiálása, elhelyezése hatályos jogrendszerünk különböző fizetéseképtelenségi típusú eljárásaiban

Az adós A magyar nyelv értelmező szótára fogalommeghatározása szerint főnév és melléknév egyaránt lehet a magyar nyelvben. Az adós főnévként jelöli azt a személyt, aki pénzzel tartozik valakinek, míg melléknévként olyan személyt, aki valamilyen pénzüsszeggel tartozik valakinek, illetve akinek valamilyen adóssága van.¹

Az adós kifejezés illetően történő definiálása azért rendkívül érdekes, mivel alapvetően a hatályos jogrendszerünkben a szerződő felek egymás mellé rendeltségén alapuló polgári jogi jogviszonyokat kodifikáló Ptk. nem használja fogalommeghatározásként az adós kifejezést,

¹ Forrás: A MAGYAR NYELV ÉRTELMEZŐ SZÓTÁRA - I–VII. KÖTET; SZERKESZTETTE A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA NYELVTUDOMÁNYI INTÉZETE; AKADÉMIAI KIADÓ; Első kiadás: 1959–1962 Szövegrögzítés és CD-ROM kiadás: Arcanum Adatbázis Kft. A MEK-változat a Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület megbízásából készült, az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával, 2016-ban

ugyanakkor a Ptk. rendelkezései között számos helyen találkozunk az adóssal főnévként, mi több nevesített jogalanyként is.

Így például a Ptk. LII. fejezete, a hitelszerződés, LIII. fejezete, a kölcsönszerződés vagy például LVIII. fejezete, a faktoring szerződés egyik alanyaként egyaránt adós-ként említi a szerződő felek egyikét, azt ugyanakkor mégsem mondhatnánk, hogy a Ptk. rendelkezik egy univerzális, általános adósi fogalommeghatározással.

Az adós definícióját tehát másutt kell keressük. Ehhez ugyancsak két külön halmazt kell vizsgálnunk: egyfelől a természetes személyek körét, hogy őket vajon hol találjuk meg hatályos jogrendszerünkben, mint adósként definiált személyeket, illetve a nem természetes személyek halmazát, akik lehetnek jogi személyiséggel bíró vagy jogi személyiséggel nem rendelkező jogalany, nem természetes személyek egyaránt.

Az adós definiálása körében a Vht. rendelkezései adnak további iránymutatást számunkra. A Vht. 5.§ (1) bekezdésének rendelkezései értelmében *„bíróági végrehajtás során állami kényszerrel is el kell érni, hogy a pénzfizetésre, illetőleg az egyéb magatartásra kötelezett (a továbbiakban: adós) teljesítse a kötelezettségét”*.² A hivatkozott jogszabályhely tehát A magyar nyelv értelmező szótarsa fogalommeghatározásán túlmutatóan immáron nem kizárólag a pénzfizetésre kötelezett személyeket érti saját fogalomrendszerében az adós definíciója alatt, hanem immáron az az Egyéb magatartásra kötelezett” személyeket is. E körben tehát egyfelől bővült az adósok köre, másfelől még mindig nem tudjuk élesen elhatárolni egymástól a természetes személyek és a nem természetes személy adósok személyi körét. Figyelemmel arra, hogy a fizetéseképtelenségi eljárások a magánszemélyek vonatkozásában értelmezhetetlenek, így az adós fogalmának pontosítása körében további szűkítésre van szükség, aminek értelmében a fizetéseképtelenségi jogszabályokat kell megvizsgálni, különös tekintettel azok fogalommeghatározásaira.

Relatív új típusú eljárás Magyarországon a szerkezetátalakítási eljárás, amelyet a jogalkotó 2023. január elsejétől kezdődő hatállyal vezetett be hatályos jogrendszerünkbe. Fontos és megjegyzendő, hogy a jogalkotás alapvetően egy reorganizációs típusú eljárásként alkotta meg, ugyanakkor az a jogszabály ugyanígy tekinthető fizetéseképtelenségi típusú eljárást szabályozó

² Forrás: Vht. 5.§ (1) bekezdés

normának is, ezáltal álláspontom szerint van helye jelen dolgozatomban a szerkezetátalakítási eljárás vonatkozásában is kitekintéssel élni a témám feldolgozása során. Noha a Szát. tv. már 2022. július 1-napjával hatályba lépett, annak rendelkezései alapján az eljárások ugyanakkor fél éves átmenettel, csak 2023. január elsejétől indulhattak meg – miközben a Kormány 179/2021. (IV. 16.) Korm. számú, a veszélyhelyzet során a vállalkozások reorganizációjáról szóló rendeletében szabályozott reorganizációs eljárás kivezetésre került 2022. december 31. napjával a fizetéseképtelenségi eljárások közül. A Szát. tv., mint fizetéseképtelenségi jogszabály ennek megfelelően az adós-t, immáron a fizetéseképtelenségi típusú jogszabályok rendszerében is definiálja, mégpedig oly módon, hogy a szerkezetátalakítási eljárásokban az adós per definitionem „gazdasági tevékenységet végző jogi személy vagy polgári jogi jogalanyiséggel felruházott nem jogi személy szervezet”³, amely tehát immáron kizárja az adósok alanyi köréből a természetes személyeket. Mi több, a Szát. tv. 2.§ (1) bekezdésének rendelkezéseiben tételesen, taxatív felsorolja, hogy kik azok, akik nem lehetnek adósok szerkezetátalakítási eljárásokban. Fontos tehát e körben hangsúlyozni, hogy a Szát. tv. mellett, hogy definiálja az adós fogalmát a törvény által szabályozott eljárástípus szabályrendszerében, annak alanyi körét egy taxatív listával szűkíti. Ahogyan Dr. Bodor Mária fogalmaz „a szerkezetátalakítás alanya, az adós, amelynek fogalmát a szerkezetátalakítási törvény gazdasági tevékenységet folytató jogi személy vagy polgári jogi jogalanyiséggel felruházott nem jogi személy szervezetben határozza meg. Mindenek előtt a cégnyilvántartásba bejegyzett szervezetekről van szó, így mások mellett a jogi személyiséggel nem rendelkező egyéni cégről is.”⁴

Klasszikusabb értelemben vett fizetéseképtelenségi típusú jogszabály a Cstv., amely egyfelől a csődeljárásokat, másfelől pedig a felszámolási eljárásokat hivatott szabályozni. A Cstv. ugyancsak 3.§ (1) bekezdésének rendelkezése definiálja az adós fogalmát. E szerint „adós: az a gazdálkodó szervezet, amely tartozását (tartozásait) az esedékességkor nem tudta vagy előreláthatóan nem tudja kiegyenlíteni”.⁵ Jól láthatóan a Cstv. a Szát. tv. rendelkezéseire hasonlóan ugyancsak körülhatárolja az adósok alanyi körét, mely meghatározása átvezet egyúttal a Cstv. egy további fogalommeghatározásának kérdésköréhez is. Elhatárolási módszertana a Cstv.-nek azonban mégis más, mint a Szát. szűkítő fogalommeghatározása taxatív felsorolása révén. A Cstv. rendszerében ugyanis a csődeljárások és a felszámolási

³ Forrás: Szát. tv. 3.§. (1) bekezdés 1. pont

⁴ Forrás: Bodor Mária: Reorganizáció újragondolva - A cégek szerkezetátalakításáról (GJ, 2022/11-12., 55-57. o.)

⁵ Forrás: Cstv. 3.§. (1) bekezdés b) pont

eljárások adósa kizárólag „gazdálkodó szervezet” lehet. A gazdálkodó szervezet fogalmát pedig maga a Cstv. határozza meg az általa szabályozott csődeljárások és felszámolási eljárások, mint fizetéseképtelenségi típusú eljárások relációjában a jogszabály 3.§ (1) bekezdésének a) pontjában körülírt fogalommeghatározásában.⁶ Ilyen értelemben tehát a Cstv. a Szát. tv. rendelkezéseihez hasonlóan ugyancsak taxatíve határozza meg az adósként szóba jöhető alanyok körét, azonban míg a Szát. tv. a definícióból egy taxatív felsorolással kiemeli azokat az alanyokat, akik nem lehetnek szerkezetátalakítási eljárás alanyai, addig a Cstv. egy taxatív felsorolással – a gazdálkodó szervezetek körében definiálásával – éppen ellenkezőleg, beemeli azon gazdálkodó szervezetek körét a Cstv. szerinti csődeljárások és felszámolási eljárások adósainak alanyai közé, akik ezen eljárásoknak tehát az adósai lehetnek.

Jelen dolgozatomban – éppen a képzési diszciplína szabta keretekre figyelemmel – a továbbiakban a Vht. által szabályozott adósi körrel nem kívánok foglalkozni, figyelemmel arra, hogy a bírósági végrehajtási eljárás bármennyire is rokonterületeként kezelhető a fizetéseképtelenségi eljárásoknak (amit mi sem bizonyít jobban, hogy a végrehajtók és a fizetéseképtelenségi szakértők egyaránt a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága – SZTFH – felügyelete alatt működő szakemberek), dolgozatomban a fizetéseképtelenségi típusú eljárásokban definiált adósokkal kapcsolatos kérdésekre igyekszem fókuszálni. Ennek megfelelően tehát dolgozatom további részében az adósok alatt a szerkezetátalakítási eljárás, a csődeljárás és a felszámolási eljárás adósainak vonatkozásában vizsgálom a dolgozatom tárgykörét.

⁶ Cstv. 3.§ (1) bekezdés a) pont: „E törvény alkalmazásában: a) gazdálkodó szervezet: aa) a magyarországi székhellyel rendelkező gazdasági társaság, közhasznú társaság, ügyvédi iroda, közjegyzői iroda, szabadalmi ügyvivői iroda, végrehajtói iroda, európai részvénytársaság, szövetség, lakásszövetség, valamint európai szövetség, vízgazdálkodási társulat (a víziközmű-társulat kivételével), erdőbirtokossági társulat, önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, magánnyugdíjpénztár, egyéni cég, egyesülés – ideértve az európai gazdasági egyesülést is –, európai területi társulás, egyesület, alapítvány, valamint; ab) mindazon egyéb jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező, a személyes joga alapján gazdasági társaság vagy más, gazdasági tevékenységet folytató szervezet, amelynek a fő érdekeltségeinek központja – a fizetéseképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 2015/848 EU rendelet) alapján – az Európai Unió területén található, és az ellene indítható fizetéseképtelenségi eljárás a 2015/848 EU rendelet hatálya alá esik

III. A vagyon meghatározásának kérdései az egyes eljárás típusok esetén

Az adósi vagyon szóösszetétel mint olyan ennek megfelelően a vizsgált eljárástípusok vonatkozásában, az azokat szabályozni hivatott jogszabályok fogalomrendszerében ugyancsak vizsgálendő.

A Szát. tv. az adósi vagyon tekintetében fogalommeghatározást nem alkalmaz, ugyanakkor meghatározza azon vagyonelemek körét, amelyekre nem terjedhet ki a szerkezetátalakítási eljárás. Ennek megfelelően a Szát. tv. 2.§ (3) bekezdésének rendelkezései értelmében a szerkezetátalakítási eljárás nem érinti az adós azon vagyonát, amelyre a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény, valamint a nemzetközi bűnügyi együttműködés alapján zár alá vételt, lefoglalást, vagyonekobjzást vagy elkobzást rendeltek el vagy a szerkezetátalakítás alatt rendelnek el, valamint a támogatási jogviszony keretében költségvetési támogatásból, illetve európai uniós forrásként adott támogatásból megvalósított, vagy megvalósítás alatt álló projekt keretében beszerezett, üzemeltetési vagy fenntartási kötelezettséggel terhelt vagyontárgyakat.⁷ Ez a fajta „negatív” definíció egyfelől levezethető az adósi fogalommeghatározásának jogalkotói, kodifikációs metodikájából is, mely a fentiekben írtak szerint külön taxatív meghatározta az adósi kör alá nem vonható alanyokat – itt sincsen másképpen: a jogalkotó külön nevesítette a szerkezetátalakítási eljárásba be nem vonható vagyonelemeket. Másfelől mindez következik alapvetően abból is, hogy a szerkezetátalakítást a Szát. tv. 3.§-ában, az értelmező rendelkezései között 16. sorszám alatt akként definiálja, hogy *„szerkezetátalakítás: az adós pénzügyi egyensúlyának helyreállítását célzó intézkedések, amelyek magukban foglalják az adós eszközei és kötelezettségei, illetve tőkestruktúrája bármely más része összetételének, feltételeinek vagy szerkezetének megváltoztatását, így például az adós vagyontárgyainak vagy egyes részeinek értékesítését, az adósban fennálló részesedés értékesítését – ideértve azt is, ha az adós működő vállalkozásként kerül értékesítésre –, valamint minden más szükséges működésbeli változtatást vagy ezen elemek kombinációját”*⁸, aminek módszertanának példálózó, exemplifikatív körülírásának magyarázata nyilvánvalóan a jogalkotói szándékban keresendő, mely szerint az egész Szát. tv. és az abban szabályozott szerkezetátalakítási eljárás létrehozatalának alapvető célja a jogi személy vállalkozások pénzügyi nehézségeinek korai kezelése, törlesztőképességük megőrzése, fizetéseképtelenné

⁷ Forrás: Szát. tv. 2.§ (3) bekezdés a)-b) pontok

⁸ Forrás: Szát. tv. 3.§. (1) bekezdés 16. pont

válásuk megelőzése, elkerülése, a pénzügyi nehézségekkel küzdő, jóhiszemű, tisztességes vállalkozások és üzleti partnereik, hitelezőik méltányolható érdekeinek összehangolása és védelme, a vállalkozások életképessége megőrzéséhez, gazdálkodásuk racionalizálásához szükséges források biztosítása, a költségtakarékos, rugalmas és gyors adósságrendezést biztosító eljárás megteremtése érdekében történő jogalkotás volt. A Szát. tv. 6.§ (1) bekezdésének rendelkezései tartalmazzák a szerkezetátalakítási eljárás céljára vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. Ennek értelmében „*a szerkezetátalakítás célja, hogy az adós egyes hitelezőivel vagy valamennyi hitelezőjével olyan szerkezetátalakítási tervet fogadjon el és hajtson végre, amellyel megelőzhető az adós jövőbeli fizetéseképtelensége, illetve biztosítható a működőképessége.*”⁹ Mindezekre figyelemmel tehát a szerkezetátalakítási eljárás kapcsán szükséges rögzíteni, hogy az mind célja, mind fogalommeghatározása alapján alapvetően az adós kötelezettségeinek kezelésével kapcsolatosan fogalmaz meg rendelkezéseket, s az adósi vagyon vonatkozásában csak példálózó jelleggel él már eleve a fogalommeghatározások körében is, míg az adósi vagyon lehatárolása tekintetében *expressis verbis* kizárólag az eljárás tárgyává nem tehető, a szerkezetátalakítással nem érintett vagyonelemek körét határozza meg a jogszabály. Konklúzióként vonhatjuk le tehát, hogy az adósi vagyon fogalommeghatározása tekintetében nem a Szát. tv. rendelkezései azok, amelyek elsődleges jogforrásnak tekinthetők számunkra.

Nemcsak kizárásos alapon, hanem a jogszabályi rendelkezéseknek is köszönhetően az adósi vagyon definiálása körében a legegzaktabb fogalommeghatározáshoz éppen ezért a Cstv. rendelkezései között jutunk a fizetéseképtelenségi típusú eljárások jogszabályi rendszerében, így ennek részletesebb kibontása, feldolgozása elengedhetetlen a jelen dolgozat szempontjából.

Kiindulási pontként a Cstv. által szabályozott eljárástípusok, a csődeljárás és a felszámolási eljárás definiálása és elhatárolása szükséges. A Cstv. kétféle eljárást szabályoz. A csődeljárás olyan eljárás, amelynek során az adós – a csődegyezség megkötése érdekében – fizetési haladékot kap, és csődegyezség megkötésére tesz kísérletet.¹⁰ A felszámolási eljárás pedig olyan eljárás, amelynek célja, hogy a fizetéseképtelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők e törvényben meghatározott módon kielégítést nyerjenek.¹¹ Több más elhatárolási szempont mellett a két eljárástípus közötti legélesebben akként húzhatjuk meg a határvonalat,

⁹ Szát. tv. 6.§ (1) bekezdés

¹⁰ Cstv. 1.§ (2) bekezdés

¹¹ Cstv. 1.§ (3) bekezdés

hogy míg a csődeljárás célja alapvetően az adósi működőképesség és fizetőképesség helyreállítása, addig a felszámolási eljárás célja az adós jogutód nélküli megszüntetése és ennek révén a hitelezők részleges vagy teljes kielégítése. Ez utóbbi a kapcsolódási pont az általunk keresett adósi vagyon szóösszetételhez, ugyanis az adósi vagyon az, amely erre a részleges vagy teljes kielégítésre fedezetül szolgálhat az adós jogutód nélküli megszűnése során.

Fentieket összegezve tehát arra a megállapításra juthatunk, hogy az adósi vagyon leginkább a felszámolási eljárások kapcsán bír relevanciával a fizetéseképtelenségi típusú eljárások közül, hiszen a jogutód nélküli megszűnés során teljesülő hitelezői kielégítés aljáról beszélünk. Ettől függetlenül a Cstv. nem rendelkezik ily mértékig megszorítóan és vasszigorral.

Dr. Csőke Andrea meglátása szerint az adós vagyonának meghatározása rendkívül fontos, hiszen ez a fedezete egyrészt a gazdaságból való kivonulás költségeinek, másrészt a hitelezői követelések kielégítésének. Ahogy a Kúria egykori bírāja fogalmaz: *„a csődtörvény több formában is megpróbálja a vagyont meghatározni, egyrészt számviteli szempontból - a Cstv. 3. § (1) bekezdés e) pontjánál -, másrészt az eljárás menetét figyelembe véve - a Cstv. 4. § (1) bekezdésénél.”*¹²

E logika mentén haladva a törvény értelmező rendelkezései között „számviteli szempontból” akként fogalmaz, hogy a gazdálkodó szervezet vagyona az, „amit a gazdálkodó szervezetre vonatkozó számviteli jogszabály befektetett eszköznek vagy forgóeszköznek minősít”¹³, s ezen fogalommeghatározásával összefüggésben nem tesz különbséget a csődeljárás vagy a felszámolási eljárás vonatkozásában.

Az „eljárás menetét figyelembe véve” pedig a 4.§-ban a Cstv. szabályai kifejezetten részletesen határozzák meg az adósi vagyon fogalmát az alábbiak szerint:

„4. § (1) A csődeljárás és a felszámolási eljárás körébe tartozik a gazdálkodó szervezet minden vagyona, amellyel a csőd- vagy a felszámolási eljárás kezdő időpontjában rendelkezik, továbbá az a vagyon, amelyet ezt követően az eljárás tartama alatt szerez.

¹² Forrás: Nagykomentár a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényhez - Csőke Andrea / Muzsalyi Róbert

¹³ Forrás: Cstv. 3.§. (1) bekezdés e) pont

(2) A gazdálkodó szervezet vagyona a tulajdonában (kezelésében) levő vagyon. A gazdálkodó szervezet vagyónaként kell figyelembe venni a leányvállalata vagyonát, tröszt esetében a trösztli vállalatok vagyonát, ha a tröszt létesítő határozatát az állami vállalatokról szóló 1977. évi VI. törvény 49. §-a alapján adták ki.”¹⁴

A jogalkotó a Cstv. 4.§ további bekezdéseiben meghatározta azon vagyonelemek körét, amelyek nem tartoznak az adós gazdálkodó szervezet vagyonába, melyek tételes bemutatásától dolgozatom terjedelmi korlátaira figyelemmel eltekintenek.

Összességében véve tehát az adósi vagyon vonatkozásában dolgozatom szempontjából a Cstv. rendelkezései szerinti imént bemutatott fogalomrendszert és definíciókat kell használnunk a dolgozat témájának további levezetéséhez.

¹⁴ Forrás: Cstv. 4.§. (1)-(2) bekezdések

IV. A vagyon elidegenítésének általános szabályai

1. Általános szabályok, a tulajdonjog és a birtok kapcsolatrendszere

Ahhoz, hogy valamely vagyonelem elidegenítéséről értekezhessünk, mindenek előtt szükséges tisztázni, hogy egy vagyonelem elidegenítésnek mik a megkerülhetetlen, alapvető feltételei. Ennek szellemiségében az elidegenítés aktusából kiindulva azt kell megvizsgálnunk, hogy mi az, aminek köszönhetően valamely vagyonelem vonatkozásában az elidegenítés lehetősége, jogosultsága egyáltalán fennáll. E vonatkozásban pedig a tulajdonjog általános diszciplínájában kell keressük a válaszokat.

Hatályos jogrendszerünkben a Ptk. akként fogalmaz, hogy *„a tulajdonost tulajdonjogának tárgyán – jogszabály és mások jogai által megszabott korlátok között – teljes és kizárólagos jogi hatalom illeti meg.”*¹⁵ Az elidegenítés, mint a jogalany tulajdonát képező vagyonelemhez fűződő jog tehát az egyik olyan jogosultság, amely a Ptk. imént hivatkozott jogszabályi felhatalmazásából fakadó, kizárólagos jogi hatalmából ered a tulajdonosnak. Ezt az általános megfogalmazást a Ptk. tovább részletezi az 5:13.§ (2) bekezdésében, amely egy exemplifikatív felsorolással mondja ki, hogy *„a tulajdonost megilleti különösen a birtoklás, a használat, a hasznosítás, a hasznok szedésének és a rendelkezés joga”*¹⁶, amely felsorolásban nevesített három jog a civilisztikában a „tulajdonjogi triásként” említett három jogosultság. Fontos és hangsúlyozandó, hogy maga a Ptk. is példálózóan sorolja fel ezen három jogosultságot, ami tehát azt jelenti, hogy a tulajdonost a tulajdonában álló vagyonelem felett megillető jogosultságok köre nem szűkíthető ezen három jogosultságra.

A polgári jog alapjait képező civiljog és a római jog méltán elismert neves szaktekintélye, Földi András professzor megfogalmazása szerint *„a tulajdonjog (pozitív oldali) tartalmát alapvetően a birtoklás, a használat (és a hasznok szedésének) joga, valamint a rendelkezési jog képezik. Ami a triász klasszicitását, eredetét illeti, sokan úgy vélik, hogy ez a felsorolás az ókori római jogra vezethető vissza.”*¹⁷ Értekezésében kitér arra is, hogy *„amikor a kódex szövege a*

¹⁵ Forrás: Ptk. 5:13.§ (1) bekezdés

¹⁶ Ptk. 5:13.§ (2) bekezdés

¹⁷ Forrás: Földi András: Adalékok a "tulajdonjogi triász" kérdéséhez (Acta ELTE, tom. XLII, ann. 2005, 23-64. o.

tulajdonjog (pozitív oldali) tartalma a birtoklás, a használat és a hasznok szedésének joga valamint a rendelkezési jog szabályainak megállapítása útján fejt ki, akkor ez távoltól sem teljes felsorolása a tulajdonjogból fakadó (pozitív oldali) részjogosultságoknak, mert azok teljes felsorolása nem is lehetséges. Nos ez a megállapítás eleve egy jókora "understatement"-nek nevezhető, jelzi továbbá, hogy a tulajdonjog tartalmának a részjogosítványok felsorolásával való szemléltetése mint megközelítési módszer milyen mélyen gyökerezik a jogászai gondolkodásban.”¹⁸

Felülemelkedve azon, hogy a tulajdonost a tulajdonjoga alapján megillető jogosultságok köre nem határolható körül teljes körűen, a dolgozatomban szempontjából a tulajdonjogból levezethető és megkérdőjelezhetetlen jogosultságok közül a rendelkezés jogát tartom szükségesnek kihangsúlyozni és kiemelni figyelemmel arra, hogy azt egyfelől maga a civiljogi kódexünk, a Ptk. is nevesíti, másfelől, hogy a tulajdonjogi triásznak az egyike a három közül az ókori Róma óta, egyúttal a rendelkezési jog az a tulajdonosi jogosultság, amelyből fakadóan a tulajdonost a tulajdonában álló vagyonelem feletti elidegenítés joga megilleti.

Szükséges azonban a tulajdonjog alapvető kérdéseinek vizsgálata körében még egy kérdéskört a vizsgálatunk tárgyává tenni, ez pedig nem más, mint a birtok kérdésköre, illetve kapcsolata a tulajdonjoggal. A birtoklás joga egy a tulajdonjogból levezethető jogosultság, amint arra fentebb is utaltam dolgozatomban megelőző részében. A birtoklás jogát a Ptk. 5:21.§-ának rendelkezése mondja ki, melynek rendelkezései értelmében „a tulajdonost megilleti a birtoklás joga és a birtokvédelem.”¹⁹

Ugyanakkor nagyon fontos rögzíteni, hogy a birtoklás joga és a birtok illetve birtoklás nem szinonim fogalmak. Mindaddig, amíg a birtoklás joga egy a tulajdonjogból derivált jog, addig maga a birtok vagy birtoklás egy jogi tény. Joghallgatók klasszikus hibája, amellyel általában az első sikertelen római jog vizsgájuk alkalmával szembesülnek, hogy ezeket a fogalmakat nem tisztázzák, de tapasztalatomban szerintem akik később el is végzik a jogi egyetemet, azok általában egy életre megjegyzik – alkalmasint a sikertelen római jogi vizsga okozta poszt traumás stressz tünetegyüttesének soha nem múló mellékhatásaként –, hogy míg a tulajdonjog az jogkérdés, addig a birtok az ténykérdés.

¹⁸ Forrás: Földi András: Adalékok a "tulajdonjogi triász" kérdéséhez (Acta ELTE, tom. XLII, ann. 2005, 23-64.

o.

¹⁹ Forrás: Ptk. 5:21.§

Meglátásom szerint ezzel összefüggésben az 1959. évi IV. törvény, a régi Ptk. egyértelműbben és világosabban fogalmazott a jogalkotók számára. Az rPtk. ennek körében egyszerűen és félreérthetetlenül fogalmazott, amikor is azt rögzítette rendelkezései között, hogy „a birtokot megszerzi, aki a dolgot magához veszi, vagy akinek az más módon hatalmába kerül (birtokos)”, illetve, hogy „birtokos az is, akitől a dolog időlegesen más személy hatalmába került, valamint az, akinek a földjén használati jog áll fenn.”²⁰ Az rPtk. tehát a ténykérdésből kiindulva fogalmazta meg rendelkezéseit a birtokos definiálása körében, ezzel szemben az új Ptk. meglátásom szerint a tulajdonjogból vezeti le a birtoklás jogának fennállását, s a birtoklás ténykérdésével kapcsolatos szabályokat – különös tekintettel a jogos és a jogalap nélküli birtoklás kérdéseire – ezen jogosultság viszonyrendszerében bontja ki hatályos civiljogi kódexünkben.

A tulajdon és a birtok egymáshoz való viszonyának tisztázása nem céltalan jogdogmatikai kitekintés volt – annak a jelen dolgozatom szempontjából ugyanis nemcsak, hogy elvi, de tudomásom és tapasztalatom szerint igen kiterjedt alkalmazási körben gyakorlati jelentősége is van a fizetéseképtelenségi eljárások vonatkozásában – illetve a vagyon elidegenítésével kapcsolatos, alább részletezett anomáliák szempontjából is releváns kérdésként merül fel a tulajdon és a birtok egymáshoz való viszonyulásának tisztázása, illetve kettejük elhatárolása.

A Cstv. fentebb hivatkozott 4.§ (2) bekezdésének rendelkezései értelmében ugyanis „*a gazdálkodó szervezet vagyona a tulajdonában (kezelésében) levő vagyon*”.²¹ Dolgozatom készítése során elvégzett joggyakorlat kutatás körében egymásnak ellentmondó, vagy legalábbis ellentmondani látszó eseti döntéseket találtam, amivel összefüggésben arra a következtetésre jutottam, hogy az ítélkezési gyakorlat vélhetően az idő előrehaladtával tisztázta a Cstv. 4.§ (2) bekezdésének rendelkezései szerinti félreértésekre alapot adó megfogalmazást, miszerint az adós „kezelésében” lévő vagyon is az adósi vagyon körébe vonható. A joggyakorlat kutatása során fellelt releváns eseti döntések közül kettőt emelnék ki és hivatkoznék az adós „kezelésében” lévő vagyonelemeknek az adósi vagyon körébe vonhatóságának kérdésköre kapcsán. A BH 2000.365. számon közzétett, Gfv.X.32.917/1998. számú eseti döntésben²² a Legfelsőbb Bíróság (ma: Kúria) akként foglalt állást, hogy a lízingszerződés alapján az adós

²⁰ Forrás: rPtk. 187.§ (1)-(2) bekezdések

²¹ Forrás: Cstv. 4.§ (2) bekezdés

²² Függelék – 1. sz. melléklet

által birtokba vett gépkocsi - a lízingdíjak kifizetése után - olyan követelésnek minősül, amely az adós vagyontát képezi, ezért az a hitelezők követelésének kiegyenlítésénél figyelembe vehető, míg öt évvel később a Fővárosi Ítéltábla az ÍH 2005.87. számon közzétett, 15. Fpkf. 43.734/2004/4. számú eseti döntésében²³ immáron akként foglalt állást, hogy ha a lízingelt vagyontárgy tulajdonjogát az adós a felszámolás kezdő időpontjáig nem szerezte meg, a vagyontárgy nem tartozik az adós vagyonába, így azt a lízingbeadó kérelmére ki kell adni.

Az imént bemutatott ítélkezési gyakorlatból is levezethető fejlődési pálya logikájának mentén haladva tehát az a következtetés vonható le, hogy a fizetéseképtelenségi eljárásokban az adósi vagyon kapcsán egyértelműsítette a joggyakorlat a jogalkalmazók számára, hogy a tulajdonjog fogja megkeletkeztetni az adós és az adós képviselőjében eljárni jogosult felszámoló részére azt a rendelkezési jogosultságot, amely magában foglalja az adott vagyonelem elidegenítési jogosultságát is, így önmagában véve a birtoklás, a birtokhelyzet – amely tehát lehet jogos vagy jogalap nélküli, önmagában véve nem teremti meg az adósi vagyon elidegenítésének jogszerű lehetőségét az adósi vagyonnak az adós „kezelésében”, ergo birtokában létére visszavezethetően.

²³ Függelék – 2. sz. melléklet

2. Az adósi vagyonnal történő rendelkezés lehetőségei eljárástípusonként

Az adósi vagyomba tartozó vagyonelemek kapcsán a tulajdonjogból fakadó rendelkezési jogra alapuló elidegenítés jogának gyakorlásának lehetősége és mikéntje a fizetéseképtelenségi eljárások rendszerében eltérően alakul, így a dolgozatom szempontjából elengedhetetlennek tartom, hogy az egyes eljárások vonatkozásában az adósi vagyon elidegenítésére vonatkozó szabályrendszert legalább per tangenszem bemutassam. Ennek szellemiségében alább röviden, koncentrálni az egyes eljárástípusok vonatkozásában legrelevánsabb szempontokra igyekszem összefoglalni a szerkezetátalakítási eljárás, a csődeljárás, illetve a felszámolási eljárás során.

a. Az adósi vagyon elidegenítésének szabályai szerkezetátalakítási során

A Szát. tv. a szerkezetátalakítás fogalommeghatározása körében a törvény értelmező rendelkezéseiben akként definiálta a szerkezetátalakítást, mint az adós pénzügyi egyensúlyának helyreállítását célzó olyan intézkedések együttesét, amelyek szükség szerint magukban foglalják az adós eszközeinek és kötelezettségeinek, illetve tőkestruktúrájának bármely más részének az összetételének, feltételeinek vagy szerkezetének megváltoztatását, külön nevesítve is ezen intézkedések tárházából példaként az adós vagyontárgyainak értékesítését.

A szerkezetátalakítási eljárás során – amely meglátásom szerint a legmegengedőbb és ilyen értelemben véve „leglazább” fizetéseképtelenségi eljárás – tehát az adósi vagyon elidegenítése, értékesítése egy a jogalkotó szándéka szerint is teljes mértékig elfogadott és legálisan használható eszköze az adós pénzügyi egyensúlyának helyreállítását célzó intézkedési lehetőségek tárházának. Fontos és kihangsúlyozandó, hogy az adósi vagyon feletti rendelkezési jogosultsága a tulajdonosnak van, amely a szerkezetátalakítási eljárás során változatlanul az adós, így a jogszabály nem adja e jogot formálisan az eljárásban közreműködő szerkezetátalakítási szakértő kezébe még csak minimálisan sem. A törvény ugyanakkor nyilvánvalóan kontrollált, ellenőrzött, az adós hitelezőinek érdekeit nem sértő felhasználási jogosultságot társít ezen eszköz igénybe vételéhez, amikor is például korlátozó szabályként fogalmazza meg, hogy „az adós vezető tisztségviselője köteles zálogjoggal terhelt vagyon

elidegenítése előtt annak az érintett hitelezőnek az előzetes írásbeli engedélyét beszerezni, akinek a zálogjogával a vagyontárgy terhelt”.²⁴ Ezzel összefüggésben szükségesnek tartom hangsúlyozni – visszautalva a fentebb kifejtettekre –, hogy a Szát. tv. 12.§ (8) bekezdésének rendelkezése kifejezetten szemléletes példája a Ptk. 5:13.§ (1) bekezdésének fentebb hivatkozott rendelkezései szerinti korlátokra. Amint arra fentebb kitértem, a Ptk. hivatkozott jogszabályi rendelkezése értelmében „*a tulajdonost tulajdonjogának tárgyán – jogszabály és mások jogai által megszabott korlátok között – teljes és kizárólagos jogi hatalom illeti meg.*”²⁵ A Szát. tv. 12.§ (8) bekezdésének rendelkezése éppen egy „*a jogszabály és mások jogai által megszabott korlátok*”-ként hivatkozott korlátozásnak tekinthető, amely tehát egyben ékes bizonyítéka annak, hogy a tulajdonjog terjedelme sem tekinthető korlátlannak, azaz a tulajdonost csak korlátozottan illethetik meg a tulajdonjogából fakadó jogosultságainak gyakorlására feljogosító jogosultságai és a Szát. tv. 12.§ (8) bekezdésének rendelkezése például éppen egy ilyen korlát.

Ugyanakkor a Ptk. 5:13.§ (1) bekezdésének a tulajdonjog terjedelmének korlátozását megfogalmazó rendelkezései és a Szát. tv. rendelkezései között más egyéb kapcsolódási pont is felfedezhető, igaz áttételesebben, ugyanakkor az álláspontom szerint mégis igen szemléletesen bemutatható és meglátásom szerint dolgozatomban arra szükségszerűen ki is kell térni a minél teljesebb körű vizsgálódás érdekében.

A Ptk. a fentiekben írtak szerint 5:13.§ (1) bekezdésében akként fogalmaz, hogy „*jogszabály és mások jogai által megszabott korlátok között*” gyakorolhatja a tulajdonos a tulajdonából fakadó jogosultságait.

Speciális és kizárólag a szerkezetátalakítási eljárásokban alkalmazandó fogalom az ún. hitelezők legjobb érdekei módszertani teszt. A hitelezők legjobb érdekei módszertani teszt nem más, mint „*annak igazolása, hogy a nemmel szavazó hitelezők nem járnának rosszabbul, mintha szerkezetátalakítás hiányában a követelésük kielégítésére az adós ellen indított felszámolási eljárásban, az ott szabályozott kielégítési sorrend szerint került volna sor; vagy ha a követelésüket más megoldással érvényesítették volna*”²⁶. Tekintettel arra, hogy a szerkezetátalakítási eljárás során a szerkezetátalakítási eljárás eredményes lebonyolítása szempontjából a hitelezők legjobb érdekei módszertani tesztnek alapvető és meghatározó jelentősége van, így konklúzióként mondható ki, hogy a szerkezetátalakítási eljárások során

²⁴ Forrás: Szát. tv. 12.§ (8) bekezdés

²⁵ Forrás: Ptk. 5:13.§ (1) bekezdés

²⁶ Forrás: Szát. tv. 3.§ (1) bekezdés 11. pont

azon hitelezők vonatkozásában, akik nem rendelkeznek zálogjoggal az adós által értékesíteni szándékozott vagyonelem felett, azok vonatkozásában a hitelezői érdekeik érvényre jutását a hitelezők legjobb érdekei módszertani teszt biztosítja, amely felöleli az adósi vagyon értékesítési, elidegenítési szándékának a hitelezők legjobb érdekei módszertani tesztnek történő megfeleltethetőségének kérdését is. Ily módon tehát az adósi vagyon értékesítésének a nem biztosított hitelezők számára a hitelezők legjobb érdekei módszertani tesztrel való összeegyeztethetősége, az annak való megfeleltethetősége képezheti a Ptk. 5:13.§ (1) bekezdésében nevesített, „mások jogai által megszabott” korlátokat a tulajdonos adós számára a tulajdonában álló vagyonelemek feletti rendelkezési jogának fennállása vagy éppenséggel fenn nem állása tekintetében.

b. Az adósi vagyon elidegenítésének szabályai csődeljárás eljárás során

Amint arra dolgozatom megelőző részében már kitértem, a csődeljárás immáron egy a Cstv-ben szabályozott, klasszikus fizetéseképtelenségi típusú eljárási forma a hazai jogrendszerünkben. Nem tekinthető túlzottan elterjedt módszernek, mivel a felszámolási eljárások számához viszonyítottnak a csődeljárások száma éves szinten mindösszesen néhány százalékát teszik ki a felszámolási eljárások számadatainak. Ennek okainak vizsgálata egy önálló dolgozat tárgyát képezhetné és tartalmát is meg tudná tölteni, így ezek vizsgálatára jelen dolgozatom keretei között nem térnek ki, mindösszegében annyit említenék az eljárások gyér számadatait illetően, hogy mivel a hazai gazdasági környezetben a rendszerváltás óta mind a mai napig nem került kialakításra, bevezetésre csődeljárás alá került gazdálkodó szervezetek reorganizációjának finanszírozását célzó finanszírozási termék, így álláspontom szerint mindaddig, amíg vállalati reorganizáció finanszírozása gyakorlatilag kizárólag tulajdonosi forrásokból vagy piacképesnek egyáltalán nem nevezhető kamatterhű hitelkonstrukciók révén biztosítható, addig az adósok fizetőképességének helyreállítását célzó csődeljárások előfordulásának gyakoribbá válása meglátásom szerint nem várható.

Ugyanakkor szabályozza a Cstv. a csődeljárásokat, illetve ha nem is jelentős számban, de vannak is megindult, elrendelt, mi több, alkalmasint sikeresen lezáruló csődeljárások, így szükségszerűen vizsgálatunk tárgyává kell tegyük azok kapcsán az adósi vagyon elidegenítésére vonatkozó fontosabb, sarkalatos kérdéseket.

Mindenek előtt azt szükséges rögzíteni, hogy a csődeljárás során az adós képviselőjének személyében az eljárás megindulása okán nem következik be változás. E vonatkozásában a csődeljárás rokonítható a szerkezetátalakítási eljáráshoz. A csődeljárást elrendelő törvényszék által kirendelésre kerülő vagyonfelügyelő nem válik az adós gazdálkodó szervezet képviselőjévé, nem automatizmus, hogy a vagyonfelügyelő venné át a tulajdonos adós gazdálkodó szervezet tulajdonában álló vagyonelemek feletti tulajdonjogból levezethető rendelkezési jog gyakorlásának jogát az adós törvényes képviselőjétől. Főszabály szerint a vagyonfelügyelő – ahogyan azt a magyar nyelv szépségeinek köszönhetően az elnevezése is igen plasztikusan ábrázolja – felügyeli az adós gazdálkodó szervezet vagyonát.

Szükséges ugyanakkor a kivételekről is szót ejtenünk e vonatkozásban. A csődeljárásokban az adós jogszabálysértő eljárásának szankciójaképpen szabályozza azt az esetkört, amikor a vagyonfelügyelő együttes cégjegyzési jogosulttá válik az adós gazdálkodó szervezet törvényes képviselőjével együtt. Ennek értelmében a bíróság *„meghatározott esetben hivatalból elrendelheti, hogy a vagyonfelügyelőt együttes cégjegyzési és a pénzforgalmi számlák feletti együttes rendelkezési jog illesse meg.”*²⁷ Ebben az esetben az adósi vagyon elidegenítésével összefüggésben érvényességi kellékké válik a vagyonfelügyelő közreműködése a jogügyletben, hiszen ezen szankció alkalmazása esetén az adós törvényes képviselője immáron érvényesen a vagyonfelügyelő nélkül nem képviselheti egyedül az adós gazdálkodó szervezetet, így nem köthet egyedül érvényesen az adósi vagyon elidegenítését célzó (például és legtipikusabban adásvételi) szerződést sem.

Az együttes cégjegyzési jog elrendelése és a vagyonfelügyelő ilyen helyzetbe hozatala a törvényszék részéről ugyanakkor hangsúlyozandó, hogy szankciós jellegű és nem túl széles körben alkalmazott eszköz. A vagyon felügyeletére kirendelt vagyonfelügyelőnek ugyanis – ha jól végzi a munkáját – álláspontom szerint előre kell tudnia jeleznie az illetékes törvényszék felé, ha és amennyiben az adós törvényes képviselője vagy képviselői oly módon járnának el a csődeljárás során, amely összeegyeztethetetlen az eljárásra vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel. Mindazonáltal természetesen előfordulhat, hogy az eljáró törvényszék ily módon kényszerül az adóst visszaterelni a törvényes működés mederébe.

²⁷ Forrás: Cstv. 11.§ (8) bekezdés

Főszabály szerint ugyanakkor bár nem jogosult illetve köteles rendelkezni az adósi vagyon elidegenítése kapcsán a vagyongfelügyelő, mégis van nem is annyira magrinalizálható szerepe a csődeljárás alatti működés kapcsán, amely azonban természetesen magába foglalhatja adósi vagyon elidegenítésének esetkörét. Elegendő példaként arra gondoljunk, hogy amennyiben egy kiskereskedelmi tevékenységet végző gazdálkodó szervezet kér csődvédelmet és válik a csődeljárás adósává, úgy a tevékenységének továbbfolytatása szükségszerűen magában foglalhatja az adósi vagyon részét képező készletek folyamatos kiskereskedelmi értékesítését, azaz elidegenítését is. E tekintetben azonban a vagyongfelügyelő tevékenysége egyáltalán nem tekinthető passzívnak – a jogszabályi rendelkezések a vagyongfelügyelő tisztségéhez telepítették azon kontroll funkciókat, és a hozzájuk tartozó felelősségi kérdéseket és szabályokat amelyek alapján a vagyongfelügyelőnek a tevékenység felügyelete körében igenis proaktív cselekvési, intézkedési kötelezettsége áll fenn, amely szükségszerűen kiterjedhet az adósi vagyon értékesítésének, elidegenítésének felügyeletére is. Ezzel összefüggésben a Cstv. 13.§. (3) bekezdése fogalmazza meg, hogy *„a vagyongfelügyelő – a hitelezői érdekek védelmének szem előtt tartásával, és a hitelezőkkel kötendő egyezség előkészítése érdekében – figyelemmel kíséri az adós gazdasági tevékenységét”*²⁸, majd bontja ki ennek részleteit a)-tól h)-ig terjedő, taxatív felsorolásában, melyeket a jelen dolgozatomból nem tartok szükségesnek ilyen részletességgel ismertetni, azok közül ugyanakkor fontos kihangsúlyozni és kiemelni néhány rendelkezést.

Alapvető és a csődeljárás szempontjából hüvelykujjszabály jelentőségű, hogy a csődeljárás során az egyik leglényegesebb szempont, egyben célkitűzés az adósi vagyon egyben tartása a továbbműködés biztosítása és a fizetőképesség helyreállítása érdekében, így alapvetően nem célja az eljárásnak, hogy a csődeljárás alatt az adós érdemi vagyonelemei részben vagy egészben értékesítésre kerüljenek. Amint arra a fenti példában is kitértem, előfordulhat, hogy az adósi tevékenység – amely a csődeljárás alatt természetesen tovább folyik – az adósi vagyonba tartozó árukészletek kiértékesítésével történik, ugyanakkor ezzel összefüggésben okszzerűen következik, hogy az adósi továbbműködés fenntartása megköveteli az értékesített árukészletek pótlását, amihez nyilvánvalóan szükséges a csődeljárás alatt is az alapanyag vagy árukészletek beszerzése és az azokkal kapcsolatos adósi kötelezettségvállalás.

²⁸ Forrás: Cstv. 13.§ (3) bekezdés

Éppen ezért nevesíti is a Cstv. a vagyonfelügyelő feladatai között a Cstv. 13.§. (3) bekezdésének c) pontjában, hogy jóváhagyja, „ellenjegyzzi az adósnak a csődeljárás kezdő időpontját követően keletkező vagyoni jellegű kötelezettségvállalásait, az (5) bekezdésben foglaltak figyelembevételével” (LJ: Forrás: Cstv. 13.§ (3) bekezdés c) pont), amely hivatkozott (5) bekezdés²⁹ rendelkezései értelmében a vagyonfelügyelő kizárólag olyan adósi kötelezettségvállalásokhoz, illetve kifizetésekhez járulhat hozzá ellenjegyzésével, amelyek az adós célszerű, veszteséget mérséklő működéséhez, valamint az egyezség előkészítéséhez szükségesek, ami alatt a tevékenység folytatása körében tehát alapvető jelentőséggel bír, hogy – a példánál maradva – a kiskereskedelmi tevékenység továbbfolytatása körében kiértékesített, az adósi vagyonba tartozó árukészlet eladása és az újabb árukészlet beszerzése között képződjön meg valamennyi haszonkulcs, illetve profit, amely alkalmas lehet arra, hogy az adós felhalmozott veszteségeit mérsékelje, s a csődeljárás alatti gazdálkodás a kötelezettségállomány csökkenése irányába fejtse ki hatását.

Az adósi vagyon elidegenítése és a vagyonfelügyelő ellenjegyzési jogköre közötti összefüggéseket ismételten a magyar nyelv szépségeiben kell keressük. Az adósi vagyon elidegenítése és az adós kötelezettségvállalása bármennyire is két ellentétes irányba mutató jogügyletnek látszana, a kettő mégis szorosan összefügg egymással, aminek megértéséhez megintcsak a civiljogi kódexünk rendelkezéseire kell visszatérjünk. A Ptk. a szerződések általános szabályairól szóló második részében a szerződés fogalmát akként definiálja, hogy „*a szerződés a felek kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozata, amelyből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére*”³⁰ Az adósi vagyon elidegenítésére irányuló jogügylet, mint szerződés, az imént hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján tehát egy kétirányú jogügylet – egy adott szerződésben ugyanis a szerződő fél egyszerre válik a szerződés rendelkezései szerint jogosulttá és kötelezetté is egyaránt – más kérdés, hogy a szerződés teljesítésének folyamában ezen pozíciók folyamatosan változnak, s egyazon szerződő fél jogosulti vagy kötelezeti státusza a szerződés perfektuálódásának stádiumainak függvényében alakul. Ennek értelmében tehát ha például az adós gazdálkodó szervezet a csődeljárás alatt értékesíteni szándékozik valamely vagyonelemét

²⁹ Cstv. 13.§ (5) bekezdés: „*A vagyonfelügyelő hagyja jóvá az adós új kötelezettségvállalásait. Ennek során azonban csak olyan kötelezettségvállalásokhoz, illetve kifizetésekhez járulhat hozzá, amelyek az adós célszerű – veszteséget mérséklő – működéséhez, valamint az egyezség előkészítéséhez szükségesek, és ezen kötelezettségeire vonatkozó biztosítékot csak akkor vállalhat, ha ahhoz hozzájárulnak a szavazati joggal [18. § (4)–(5) bekezdés] bíró hitelezők követeléseinek többségét képviselő hitelezők.*”

³⁰ Forrás: Ptk. 6:58.§

egy klasszikus adásvételi konstrukció keretében, úgy azzal a szerződés megkötésével jogosultságot szerez ugyan valamilyen összegű pénzösszeg, mint vételár megszerzésére, ugyanakkor egyidejűleg kötelezettséget is vállal az adásvétel tárgyát képező, az adósi vagyonba tartozó eszköz tulajdonjogának átruházására. Ilyen formában tehát az adósi vagyon értékesítése ugyancsak kötelezettségvállalással is járó jogügylet, így az meglátásom szerint óhatatlanul a vagyonfelügyelő ellenjegyzésével tehető kizárólagosan érvényessé. Nyilvánvalóan a kiskereskedelmi tevékenységet folytató adós esetében – hogy a példámnál maradjak – ésszerűtlen és életszerűtlen lenne, hogy a vagyonfelügyelő minden egyes kasszájánál ellenjegyzésével lássa el az összes értékesítési jogügyletet, ugyanakkor az érme másik oldala, hogy álláspontom szerint a Cstv. rendelkezéseinek alapján a kiskereskedelmi tevékenység is kizárólag oly módon folytatható tovább a csődeljárás alatt érvényesen megkötött jogügyletek tömkelegével, ha arra vonatkozóan az adós gazdálkodó szervezet törvényes képviselői előzetesen kellő alapossggal tájékoztatták a törvényszék által kirendelt vagyonfelügyelőt, aki azt ezáltal előzetesen jóváhagyta, ergo az adósi kötelezettségvállalást a kiskereskedelmi tevékenység továbbfolytatása körében a Cstv. 13.§ rendelkezéseinek megfelelően ellenjegyezte.

Figyelemmel arra, hogy a tevékenység továbbfolytatása körében is követelmény álláspontom szerint tehát, hogy a vagyonfelügyelő megkapja a szükséges mértékű tájékoztatást és információkat az adós gazdálkodására vonatkozóan annak érdekében, hogy felelősséggel tudja jóváhagyni, ellenjegyezni az adós jogügyleteit, nincs ez másképpen az adós egyéb vagyonelemeinek esetlegesen szükségessé váló vagy okszerű értékesítése tekintetében sem akkor, ha azok egyébként az adós gazdálkodó szervezet tevékenységének folytatása szempontjából nem bírnak akár meghatározó szereppel, akár csak marginális jelentőséggel sem.

Összegezve tehát a fentieket álláspontom szerint a csődeljárás alatti adósi vagyonértékesítés kapcsán rögzíthető, hogy valamennyi esetben végső soron a vagyonfelügyelő Cstv. 13.§ (5) bekezdésének rendelkezései szerinti szempontrendszer figyelembe vételével történő, a Cstv. 13.§ (3) bekezdésének rendelkezései szerinti jóváhagyása, ellenjegyzése szükséges ahhoz, hogy a vagyon elidegenítését, tehát az adósi vagyonba tartozó vagyonelem tulajdonjogának átruházását célzó jogügylet érvényes legyen. Szükséges ugyanakkor megjegyezni, hogy a vagyonfelügyelői ellenjegyzés illetve jóváhagyás tekintetében nincsen unifikált módszertan vagy formai, alaki követelményrendszer, így a vagyonfelügyelői jóváhagyás illetve

ellenjegyzés mikéntje tekintetében a résztvevők kreativitása – nyilvánvalóan a jogszabályi rendelkezések biztosította kereteken belül maradva – végtelen megoldási alternatívát szülhet.

c. Az adósi vagyon elidegenítésének szabályai felszámolási eljárás során

A felszámolási eljárás során az adósi vagyon elidegenítése tekintetében a dolgozatom megelőző szakaszában leírtakhoz képest egy egészen más világgal találkozunk. Összefoglalva a szerkezetátalakítási eljáráshoz és a csődeljáráshoz képest a felszámolási eljárások során történő adósi vagyon elidegenítésével kapcsolatos főbb különbségeket, alapvetően két igen markáns és meghatározó elhatárolási szempontot tartok különösen fontosnak hangsúlyozni. Egyfelől azt, hogy míg a szerkezetátalakítási eljárás és a csődeljárás során az adós gazdálkodó szervezetek törvényes képviselőinek megmarad a képviseleti, ergo döntési joga az eljárások során, addig a felszámolási eljárások esetében az adósi vagyonnal kapcsolatos rendelkezési jog kizárólagos jogosultja immáron a felszámoló. Másfelől pedig mindaddig, amíg a szerkezetátalakítási eljárás és a csődeljárás során az adósi vagyon értékesítése voltaképpen egy lehetőség az eljárások sikeres lebonyolítása érdekében, addig a felszámolási eljárásban az adósi vagyon értékesítése immáron törvényi kötelezettség. Ezt a két nagyon fontos elhatárolási szempontot és markáns különbséget megteremtő feltételrendszert és szabályozást a dolgozatom szempontjából megkerülhetetlen, hogy alább részletesen is levezessem annak érdekében, hogy a vagyon elidegenítésével kapcsolatos anomáliákat azok tükrében lehessen feltárni.

A szerkezetátalakítási eljárás és a csődeljárás során, ahogyan arra korábban kitértem, az adós képviselőjének jogkörei korlátok közé szorulnak ugyan az adott eljárásjogi szabályrendszer függvényében, ugyanakkor megmaradnak. Felszámolási eljárások esetében ugyanakkor teljesen más a helyzet. Nem szűnnek meg teljes körűen az adósi törvényes képviselő jogosultságai, ugyanakkor egy igen lényeges kérdéskör kapcsán, mégpedig az adós vagyonával kapcsolatos rendelkezési jog tekintetében – mely a jelen dolgozatom szempontjából a leginkább releváns vetülete a képviseleti jog terjedelmével kapcsolatos kérdéseknek – a Cstv. teljesen egyértelműen, *expressis verbis* rögzíti a törvény 34.§ (2) bekezdésében, hogy *„felszámolás kezdő időpontjától a gazdálkodó szervezet vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot csak a*

*felszámoló tehet*³¹. Ez az egyetlen mondat teljes körűen szabályozza az adósi vagyonnal kapcsolatos rendelkezési jog kérdését, egyértelműen és megkérdőjelezhetetlenül – a felszámolási eljárás kezdő időpontjától kezdődően³² az adósi vagyonnal kapcsolatos bármilyen jognyilatkozatok megtétele, jogügylet megkötése, intézkedés foganatosítása, stb. kapcsán érvényességi kellékké válik, hogy az a felszámolótól származzon. Mindemellett ugyanakkor – amint arra alább ki fogok térni, s amint azok az adósi vagyonnal kapcsolatos elidegenítési anomáliákat generálnak –, vannak kivételek.

A szerkezetátalakítási eljárás és a csődeljárás szabályrendszeréhez képest a másik nagyon fontos és markáns különbség és elhatárolási szempont, hogy mindaddig, amíg – amint azt fentebb, dolgozatom megelőző részében bemutattam –, a szerkezetátalakítási eljárások során az adósi vagyon értékesítése nem szükségszerű vagy törvényszerű kötelező velejárója az eljárásnak³³, addig a felszámolási eljárások kapcsán a Cstv. a képviseleti jogosultsággal kapcsolatos szemléletváltáshoz hasonló markáns módon fogalmazza meg, hogy az adósi vagyon értékesítését „a felszámolás közzétételének időpontjától számított 100 napon belül kell megkezdeni”.³⁴ A hivatkozott jogszabályi rendelkezésből tehát egyértelműen és félreérthetetlenül következik, hogy az adósi vagyon értékesítése a felszámolási eljárás során immáron nem pusztán lehetősége az eljárásban részt vevő felek számára, hanem a felszámoló számára előírt törvényi kötelezettség.

Jól láthatóan tehát a felszámolási eljárás szabályrendszere messze nem annyira megengedő, mint a szerkezetátalakítási eljárás vagy a csődeljárás szabályrendszere. Ez voltaképpen magától értetődően következik abból is, hogy a felszámolási eljárás alapvetően az adós jogutód nélküli megszűnését célzó eljárás és főszabály szerint az adósnak a gazdaságból történő kivezetéséhez szükséges intézkedések sorozata. Ebből adódóan nyilván érthető, hogy szigorúbb, jóval striktebb módon szabályozza ezen típusú eljárást a jogalkotó. Dolgozatom terjedelmi korlátai nem teszik lehetővé, hogy a felszámolási eljárásokkal kapcsolatos valamennyi elhatárolási szempont mentén végig vezessem a főbb különbségeket az egyes eljárástípusok között, ugyanakkor nyilvánvalóan még számos a két, imént kibontott különbségen túlmutató, egyéb

³¹ Forrás: Cstv. 34.§ (2) bekezdés

³² A Cstv. 27.§ (1) bekezdésének rendelkezései értelmében „A felszámolás kezdő időpontja a felszámolást elrendelő jogerős végzés közzétételének napja.”

³³ amint arra fentebb részletesen is kitértem, a szerkezetátalakítás olyan intézkedések gyűjtőfogalma, amelyek magukban foglalják az adós eszközeinek, vagyontárgyainak értékesítését, mint lehetőséget

³⁴ Forrás: Cstv. 49.§ (2) bekezdés

eltérések is markánsan megmutatkoznak a felszámolási eljárásban a szerkezetátalakítási eljáráshoz és a csődeljáráshoz képest. Fontos és szükséges megjegyezni, hogy a felszámolási eljárás sem tekinthető egy zsákutcának – az adós gazdálkodó szervezet a felszámolási eljárás során is köthet egyezséget a hitelezőivel és ennek köszönhetően helyreállíthatja fizetőképességét és működését, mi több, a felszámolási eljárást valamennyi hitelező követelésének teljes kielégítése és a felszámolási költségek kiegyenlítése esetén meg is lehet szüntetni az adós továbbműködésével, mindazonáltal főszabály szerint a felszámolási eljárás keretében a felszámoló értékesíti az adósi vagyont, majd kivezeti az adós gazdálkodó szervezetet a működő cégek világából és az jogutón nélkül megszűnik az eljárás befejeztével.

Ha minden eljárási sajátosságra nincs is lehetőség jelen dolgozatomban kitérni, mindenképpen szükséges a felszámolási eljárás kimeneteleinek lehetséges változatairól említést tenni. Fentebb, dolgozatom megelőző részében már említést tettem arról, hogy a felszámolási eljárásban is adott az adós gazdálkodó szervezet működőképességének és fizetőképességének helyreállítása egyezségkötés vagy a felszámolási eljárás megszüntetése révén. Amennyiben azonban ezekre nem kerül sor, abban az esetben az adósi vagyon értékesítését követően (már ha van adósi vagyon – de a jelen dolgozatom szempontjából abból a feltételezésből indulunk ki, hogy van adósi vagyon) a felszámolást a felszámoló lezárja, az értékesítésből befolyt ellenértéket pedig felosztja a hitelezők között a Cstv. 57.§ rendelkezései szerinti kielégítési sorrendben.

Előfordulhat ugyanakkor, hogy a felszámoló nem jár sikerrel és bármennyire is igyekszik, nem tudja értékesíteni az adósi vagyont, ugyanakkor az eljárást az annak lefolytatására nyitva álló, a Cstv. 52.§ (2) bekezdésének rendelkezései szerinti két éves törvényi határidő elteltére figyelemmel le kell zárnia. Ebben az esetben a felszámoló a megmaradt adósi vagyont osztja fel az adós gazdálkodó szervezet hitelezői között a Cstv. 57.§ rendelkezései szerinti kielégítési sorrendben. Adja magát a kérdés, hogy egy vagyonelemet – például egy ingatlant, de akár csak egy ingót –, hogy hogyan lehet a pénzköveteléssel rendelkező hitelezők között, pláne a jogszabályban meghatározott kielégítési sorrend rendelkezései szerint felosztani, s a kérdés jogos, okszerű és szerencsénkre megtaláljuk az adekvát válaszokat a Cstv. rendelkezései között. A Cstv. 52.§ (3) bekezdésének b) pontja ugyanis kimondja, hogy a felszámolónak az adós gazdálkodó szervezet felszámolási zárómérlegében „megmaradt (nem értékesített)

vagyontárgyakat, piaci értéken” kell szerepeltetnie³⁵, majd az így kimutatott megmaradt adósi vagyon a Cstv. 57.§ rendelkezései szerinti kielégítési sorrendben oly módon kerül felosztásra a hitelezők között, hogy a sorban következő első hitelezői kategória hitelezői követeléseik arányában szereznek tulajdont a vagyonelem felett – ha pedig az adott hitelezői kategóriába tartozó követelések 100%-os mértékben kielégítést nyernek és a megmaradt vagyonelem felszámolási zárómérlegben kimutatott piaci értéke annál nagyobb, akkor a soron következő kategória kerül ugyanilyen metodikával részlegesen vagy teljes mértékig kielégítésre, mindazon összeghatárig, amekkora értékkel a felszámoló a zárómérlegben szerepelteti a megmaradt vagyonelemeket. Amennyiben a megmaradt vagyonelemek értéke meghaladja a hitelezői követelések összértékét, abban az esetben a fennmaradó vagyoni hányadot a tulajdonosok kapják vissza az eljárás lezárultával és az adós jogutód nélküli megszűnésének eredményeképpen.

Összegezve tehát a fentieket azt szükséges rögzíteni, hogy az adósi vagyon elidegenítésének a felszámolási eljárásban két törvényes útja van, mégpedig egyrészt az adósi vagyonnak a felszámoló általi értékesítése, másrészt pedig a megmaradt, nem értékesített vagyonelemek vonatkozásában azoknak a felszámolási zárómérleggel történő, a hitelezők között a törvényben meghatározott kielégítési sorrend szerinti vagyonfelosztása a felosztásra kerülő vagyonelemek piaci értékén. Amint arra ugyanakkor fentebb már kitértem – vannak kivételek.

³⁵ Forrás: Cstv. 57.§ (3) bekezdés b) pont

V. Kivételek az általános szabályok alól

Amint azt fentebb említettem, a felszámolási eljárásban az adósi vagyon elidegenítésének szabályrendszere másabb, mint az egyéb fizetéseképtelenségi típusú eljárások szabályrendszerében. Mivel a szerkezetátalakítási eljárás és a csődeljárás szabályrendszerében az adósi vagyon értékesítése alapvetően inkább lehetőség, de semmiképpen sem kötelezettség, főképpen nem határidőhöz köthető jogszabályi előíráson alapuló törvényi kötelezettség, ezért ezen eljárástípusok esetében a kivételek voltaképpen nem is értelmezhetőek. Az adósi vagyon elidegenítésével kapcsolatos tényleges szabályozási rendszer a három eljárástípus közül kizárólag a felszámolási eljárásra vonatkozó szabályok között lelhető fel, így az adósi vagyon elidegenítésére vonatkozó általános szabályok alóli kivételek vizsgálata is kizárólag a felszámolási eljárás szabályrendszerének vonatkozásában értelmezhető. Nem akarnám a saját farkába harapó kígyó látszatát kelteni, de – amint arra alább részletesen is kitérek – látni fogjuk, hogy ezen kivételek között is van kivétel – hozzáteszem, a magam részéről én egy ilyen kivételt tudtam fellelni (mégpedig a csődeljárás alatti adós pénzeszközei terhére lehívott óvadék), ugyanakkor nem zárható ki, hogy lennének további kivételek természetesen – azok ennél részletesebb és alaposabb kutatása azonban meghaladja álláspontom szerint jelen dolgozat kereteit.

1. Az óvadék

Az óvadékra vonatkozó rendelkezéseket főszabály szerint civiljogi kódexünk szabályozza. Korábban, 2014.03.15. napjáig az rPtk. az óvadékot önálló szerződésbiztosítékként kezelte. Ennek megfelelően az rPtk. 270.§ (1) bekezdése akként rendelkezett, hogy *„valamely követelés biztosítására pénzen, bankszámla-követelésen, értékpapíron, egyéb, külön törvényben meghatározott pénzügyi eszközön és hitelkövetelésen az erre irányuló szerződéssel és az óvadék tárgyának átadásával óvadék alapítható. Ha az óvadék tárgya más dolog vagy más követelés, a zálogjog szabályait kell alkalmazni.”*³⁶

³⁶ Forrás: rPtk. 270.§ (1) bekezdés

Hatályos polgári jogi kódexünk azonban immáron nem enged ekkora önállóságot az óvadéknak, hanem a zálogjog szabályai alá rendelve szabályozza azt, az új Ptk. 5:95.§ rendelkezései között. A Ptk. az óvadék alapítására vonatkozó szabályokat az óvadék tárgyaihoz, e vagyontárgyak jogi természetéhez, pontosabban a jogalkotó erre vonatkozó felfogásához igazodóan állapította meg. Ugyanakkor fontos, hogy óvadék alapítására hagyományosan az óvadékul szolgáló pénz, illetve értékpapír átadásával került sor. Ezeknek a vagyontárgyaknak az esetében a biztosítéki funkció hatékony gyakorlása megköveteli azt, hogy az óvadék tárgyai a jogosult birtokába vagy hatalma alá kerüljenek.

Az óvadék kivételi jellegét éppen az adja, hogy az óvadék tekintetében a kötelezett rendelkezési joga vagy korlátozott vagy gyakorlatilag teljes mértékig megszűnik. Ha abból indulunk ki, hogy az adósi vagyon az adós tulajdonában és/vagy kezelésében lévő vagyonelemek halmazát jelöli, akkor az adós, mint kötelezett által nyújtott óvadék kapcsán az adósi vagyont úgy kell tekintsük, mint ami ugyan az adós tulajdonában áll, ugyanakkor kezeléséből – az óvadéki szabályok folytán – elvitathatatlanul kikerült.

Ennek megfelelően fogalmaz meg speciális szabályokat a Cstv. is a nyújtott óvadék terhére történő hitelezői igénykielégítés eseteire, azaz az adósi vagyonba tartozó, nyújtott óvadék elidegenítésére vonatkozóan. A cstv. 38.§ (5) bekezdésének rendelkezései értelmében *„ha az adós valamely kötelezettség biztosítására a felszámolás kezdő időpontjáig óvadékot nyújtott, a jogosult a felszámolás megindulásától függetlenül az óvadék tárgyából közvetlenül kielégítheti követelését, ezt követően köteles a fennmaradó összeget a felszámoló részére elszámolással haladéktalanul kiadni. Ha az óvadék jogosultja a felszámolást elrendelő végzés közzétételétől számított három hónapon belül nem él közvetlen kielégítési jogával, követelésének kielégítésére a 49/D. §-ban foglaltak szerint zálogjogosultként tarthat igényt. Ha a jogosult az adós többségi befolyása alatt áll, az óvadék tárgyát a felszámolás közzétételekor köteles haladéktalanul kiadni a felszámolónak – mint az adós képviselőjének –, aki a továbbiakban az óvadéki szerződésnek megfelelően jár el, és a jogosultnak járó összeget csak akkor adja ki, ha a 40. § szerinti jogvesztő megtámadási határidő anélkül telt el, hogy a jogosult és az adós között létrejött szerződést megtámadták volna.”*³⁷

³⁷ Forrás: Cstv. 38.§ (5) bekezdés

Az adósi vagyonba tartozó, az adós, mint kötelezett által nyújtott óvadék kapcsán tehát a hitelezőknek van speciális, jogszabályi feltételrendszeren és felhatalmazáson alapuló joga, hogy azt elidegenítsék az adósi vagyonból és kielégítést nyerjenek abból.

Fentebb említette, hogy az óvadék esetében beszélhetünk egy speciális kivételről is. Amint arra fentebb utaltam is, és aminek megfelelően alapvetően a felszámolási eljárások során történő adósi vagyon elidegenítésével kapcsolatos szabályokat ismertetem jelen dolgozatomban, szükséges megemlíteni, hogy az óvadék speciel éppen egy olyan biztosítéki forma, amely a csődeljárás során is érvényesíthető a hitelezők részéről az adóssal, mint kötelezettel szemben. Az adósi vagyonba tartozó, az adós, mint kötelezett által nyújtott óvadék tehát a csődeljárás során ugyancsak elvonható a hitelezők részéről egyoldalú aktusukkal és jognyilatkozatukkal anélkül, hogy azt akár az adós akár a vagyonfelügyelő meg tudnák akadályozni.

A Cstv. 11.§ (3) bekezdésében határozza meg azon intézmények körét, amelyek vonatkozásában „*a fizetési haladék nem érinti a csődeljárás kezdő időpontját megelőzően kikötött óvadék, valamint a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény 5. § (1) bekezdés 107. pontjában meghatározott pozíciólezáró nettósításra vonatkozó keretmegállapodás érvényesíthetőségét*”³⁸, amely alanyi kört részletesen bemutatni nincs lehetőségem a dolgozatom terjedelmi korlátaira figyelemmel, ugyanakkor azokkal összefüggésben összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy az óvadék lehívásának, elvonásának, érvényesítésének alapfeltétele, hogy vagy az óvadéki jogosult hitelező vagy az óvadéki jogosult hitelező és maga az adós is ezen, zömében ellenőrzött, prudens pénzügyi vállalkozások alkotta alanyi körbe tartozzon.

2. A beszámítás

Ugyancsak speciális esetkörbe tartozó jogintézményként, kivételként utalhatunk a beszámításra is. A beszámítás gyökerei ugyancsak civiljogi kódexünkben keresendők. A Ptk. szabályozza mind a pénzkövetelések, mind a pénzkövetelésnek nem minősülő egyéb követelésekre vonatkozó beszámítás szabályait egyaránt azzal, hogy főszabályként a pénzkövetelések

³⁸ Forrás: Cstv. 11.§ (3) bekezdés

vonatkozásában értelmezhető a beszámítás jogintézménye. Ennek megfelelően hatályos jogrendszerünk szabályozása értelmében a kötelezett pénztartozását úgy is teljesítheti, hogy a jogosulttal szemben fennálló lejárt pénzkövetelését a jogosulthoz intézett jognyilatkozattal a pénztartozásába beszámítja, s a beszámítás erejéig a kötelezettségek megszűnnek.³⁹

A nem pénzbeli követelések esetén történő beszámításának szabályait a Ptk. 6:52.§-ában szabályozza. Utaló szabályának rendelkezései értelmében *„a beszámítás szabályait megfelelően alkalmazni kell akkor is, ha a kötelezett a jogosulttal szemben fennálló bármely más egyenmű és lejárt követelését a jogosulthoz intézett jognyilatkozattal a tartozásába beszámítja”*.⁴⁰

Az általános szabályokhoz képest ugyanakkor a Cstv. ugyancsak megfogalmaz az általános (lex generalis) jogszabályi rendelkezésekhez képest különös (lex specialis) szabályokat, amelyek a gyakorlati jogalkalmazás során ennek megfelelően felül is írják az alkalmazás során az általános szabályokat és ennek megfelelően a különös szabályok nyernek alkalmazást. Ezen kivételes szabályokat egyfelől a Cstv. 36.§ és a Cstv. 38.§ (3) bekezdésének rendelkezései szabályozzák.

A Cstv. 36.§ (1) bekezdésének első mondatában rögzített szabályok alapján *„a felszámolási eljárásban az adós követelésére tekintettel csak olyan hitelezői követelés tekintetében lehet beszámítási jogot gyakorolni, amelyet a felszámoló elismertként nyilvántartásba vett, és amelynek tekintetében a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezését – vagy ha a követelés később keletkezett, annak keletkezését – követően nem került sor engedményezésre.”*⁴¹ A hivatkozott jogszabályi rendelkezés leglényegibb szabályai, hogy beszámítani kizárólag olyan követelések tekintetében van lehetőség, amely vonatkozásában a beszámítással élni szándékozó ellenérdekű félnek az adóssal szembeni követelését az adós gazdálkodó szervezet felszámolója az adóssal szembeni felszámolási eljárása során nyilvántartásba vette az adós gazdálkodó szervezettel szemben fennálló, bejelentett hitelezői igények között. Ezen túlmenően a beszámítás alapfeltétele, hogy ezen nyilvántartásba vett hitelezői igény jogosultja ezen, az adós gazdálkodó szervezet felszámolója által nyilvántartásba vett hitelezői igény eredeti jogosultja, azaz az adós gazdálkodó szervezettel szembeni követelését nem engedményezés útján szerezte.

³⁹ Forrás: Ptk. 6:49.§ (1)-(2) bekezdések

⁴⁰ Forrás: Ptk. 6:52.§

⁴¹ Forrás: Cstv. 36.§ (1) bekezdés

A beszámítás során tehát a Cstv. megköveteli alapfeltételként, hogy a beszámítással élni szándékozó fél ahhoz, hogy ezen jogosultsága fenn is álljon, nyilvántartásba vett hitelezője, egyben eredeti jogosultja legyen az adóssal szemben érvényesíteni szándékozott követelésének – hitelezői igényének. A beszámítás folytán ugyanakkor ezen hitelező az adósi vagyona tartozó vagyonelem, az adós követelésállományának csökkentését idézi elő beszámítása révén, ergo voltaképpen az adósi vagyona elidegenítését valósítja meg, hiszen beszámítása folytán az adós gazdálkodó szervezet követelésállománya szűnik meg azáltal, hogy a hitelező beszámítási jognyilatkozata révén megszűnik, azaz végérvényesen kikerül az adós gazdálkodó szervezet rendelkezési jogosultsága alól, illetve ennél fogva az a továbbiakban bármilyen más egyéb hitelezői igény, adósi kötelezettség fedezetül nem szolgálhat.

Fontos korlátozó szabály, hogy *„nem számíthatja be az adóssal szembeni követelését az adós gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője, vezető állású munkavállalója vagy azok közeli hozzátartozója, illetve élettársa, valamint az adós többségi befolyása alatt álló gazdálkodó szervezet, továbbá az adós gazdálkodó szervezet többségi befolyással rendelkező tagja (egyszemélyes társaság és egyéni cég esetén a tag, külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe esetén a külföldi székhelyű vállalkozás)”*⁴², ezáltal a jogalkotó meghatározta azon alanyi kört, akik nem élhetnek ezen, az adóssal szemben fennálló kötelezettségállományuk, ezáltal az adósi vagyona tartozó követelésállomány csökkenését eredményező jogügyletekkel, az adósi vagyona ilyen formában történő elvonásával. Ennek oka a hitelezői érdekek védelme, s hogy ne az adós gazdálkodó szervezet tulajdonosi körének, azok hozzátartozóinak vagy egyéb beazonosítható érdek-összefonódáson alapuló kapcsolati körbe vonható személyek kötelezettségállományai csökkenjenek le a beszámítás folytán, hanem a valóban független félnek minősülő hitelezői kör jogosultságaként rögzíti a jogalkotó a beszámítás jogintézményének gyakorlásának törvényes lehetőségét.

Amint arra dolgozatomban további részében ugyanakkor szükséges kitérni, immáron a beszámítással kapcsolatos gyakorlati anomáliaként, hogy azon túlmenően, hogy a jogszabály megköveteli, hogy a beszámítási jognyilatkozatot kizárólag nyilvántartásba vett hitelező tehesse meg, aki ráadásul eredeti jogosultja a saját követelésének, ugyanakkor a Cstv. 57.§ (1) bekezdésének rendelkezései szerinti kielégítési sorrend – mint arra alább részletesen is kitérek

⁴² Forrás: Cstv. 36.§ (1) bekezdés

– az ítélezési gyakorlatnak köszönhetően teljes mértékig marginális, mondhatni irreleváns a beszámítani szándékozott illetve a beszámítás tárgyává tett követelés vonatkozásában.

A Cstv. 38.§ (3) bekezdésének rendelkezése – amely egyúttal azt is rögzíti, hogy a felszámolás kezdő időpontjától a gazdálkodó szervezet ellen a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelést csak a felszámolási eljárás keretében lehet érvényesíteni, ugyancsak megfogalmaz rendelkezéseket a beszámítás jogintézménye körében. A hivatkozott jogszabályhely egy a fentiekben bemutatott beszámítási nyilatkozatokhoz képest egy eltérő, speciális esetkörüre vonatkozóan fogalmaz meg szabályokat. A Cstv. 38.§ (3) bekezdésének második mondatának rendelkezései értelmében *„a hitelező – a gazdálkodó szervezet által indított perben – a gazdálkodó szervezettel szemben a felszámolás kezdő időpontjában fennálló követelését beszámítás útján is érvényesítheti, feltéve, hogy a követelés jogosultja a felszámolás kezdő időpontjában is a hitelező volt”*⁴³, amely jogszabályi rendelkezések azt az esetkört szabályozzák, amikor egy az adós gazdálkodó szervezet által kezdeményezett peres eljárásban érvényesített követelés tekintetében szándékozik beszámítási jogával élni az érintett hitelező, mint kötelezettje az adósi vagyonba tartozó követelésnek a „közömbösítése”, „megszüntetése”, ha úgy tetszik, elidegenítése tárgyában.

3. A bűnügyi vagyont érintő felszámolások esetköre

A fizetéseképtelenségi eljárások, így azok közül kiváltképpen a felszámolási eljárások vonatkozásában egyre több gyakorlati problémát vetett fel a jogágak közötti határterület a büntetőeljárás és a felszámolási eljárás találkozása, amikor egy büntetőeljárás során egy gazdálkodó szervezet gazdálkodó tevékenységét vagy vagyonát érintette az adott büntetőeljárás és fordítva: az adott gazdálkodó szervezet működése és/vagy vagyonelemei büntető eljárási- és anyagi jogi intézkedések illetve kényszerintézkedések tárgyává váltak. A probléma gyökere alapvetően abból ered, hogy a felszámolási eljárás során konfliktus keletkezik a jogszerű hitelezői igények és a büntetőjogi vagyoni igények (különösen a vagyoneklobzás, a pénzbírság végrehajtása, illetve az ezeket biztosító zár alá vétel) között, amelyeket a szabályozás néhol eseti módon, kazuisztikusan próbál rendezni, olykor szükségtelennek tűnő korlátozásokat is

⁴³ Forrás: Cstv. 38.§ (3) bekezdés

alkalmazva. Ennek megoldása, feloldása érdekében a büntetőjogi és a hitelezői érdeksorrend átfogó rendezése érdekében a jogalkotó megalkotta a Cstv. IV/A. fejezetét és annak rendelkezéseit.

Dolgozatom terjedelmi korlátai nem teszik lehetővé a téma részletesebb kibontását, ugyanakkor összefoglalva azt tartom szükségesnek rögzíteni, hogy a jogalkotó először kormányrendeleti szinten⁴⁴, majd 2022.01.01. napjától a 2021. évi CXXXIV. törvény egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról alapján a Cstv. rendelkezései közé kerültek beépítésre a bűnügyi vagyont érintő felszámolási eljárásokra vonatkozó jogszabályi rendelkezések.

A különböző büntetőjogi tényállások alapján megindult büntetőeljárások variációinak száma végtelen lehet, így az adós gazdálkodó szervezetek gazdálkodó tevékenységével közvetlen vagy közvetett összefüggésben álló, vagy akár azzal nem is feltétlenül összefüggő, az adós gazdálkodó szervezet vagyonára mégis kihatással lévő eljárások tehát óhatatlan hatással lehetnek egy felszámolási eljárás alá került adós gazdálkodó szervezet vagyonelemeire is. Szerteágazóak lehetnek tehát azok az esetkörök és az azok szülte átfedések, amelyek alapján az adósi vagyon elidegenítése meg tud történni, az adós gazdálkodó szervezet passzív alanya tud lenni annak, hogy a tulajdonában álló, a vagyonába tartozó vagyonelemek kikerüljenek rendelkezési joga alól, illetve tulajdonából.

A Cstv. 79/A.§ (9) bekezdésének rendelkezései kifejezetten ilyen helyzeteket nevesítenek, amikor gyakorlatilag azokat az esetköröket veszi sorba, amikor az adós gazdálkodó szervezet egyes vagyonelemeit végül az adós gazdálkodó szervezet vagyonába nem tartozó vagyonelemként kell kezelni az adós gazdálkodó szervezet felszámolási eljárása során.⁴⁵ Ennek megfelelően tehát ezen vagyonelemek nem tartoznak az adósi vagyonba, s lényegében úgy

⁴⁴ 640/2021. (XI. 25.) Korm. rendelet a bűnügyi vagyoni igényekkel összefüggő egyes eljárások, valamint a vagyonrendezési eljárás eltérő szabályairól

⁴⁵ Cstv. 79/A.§ (9) bekezdése:

„Ha az adós vagyonára büntetőügyben

a) véglegessé vált vagy további jogorvoslattal nem támadható zár alá vételt rendeltek el, amely nem minősül fedezetet biztosító zár alá vételnek,

b) vagyonekobbzást rendeltek el, amely nem minősül pénzösszegben kifejezett vagyonekobbzásnak,

c) véglegessé vált vagy további jogorvoslattal nem támadható lefoglalást rendeltek el, vagy

d) a jogerős ügydöntő határozattal vagy véglegessé vált nem ügydöntő végzéssel elkobbzást rendeltek el, az annak tárgyát képező vagyont a gazdálkodó szervezet vagyonába nem tartozó vagyonként kell kezelni, és a zár alá vételt, a lefoglalást, a vagyonekobbzást vagy az elkobbzást végrehajtó szerv rendelkezésére kell bocsátani.

(10) A (9) bekezdésben meghatározott esetekben a 38. § (1) bekezdése nem alkalmazható.”

kezelendőek, mint például a bevallott, de végül le nem vont járulékok pénzügyi fedezete, amely rendelkezésére állhat ugyan az adós gazdálkodó szervezetnek (mi több, a Ptk. rendelkezései alapján a pénzeszköz birtoklása egyidejűleg az afeletti tulajdonjogot is meg tudja keletkeztetni), ugyanakkor azokat a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján a felszámolási eljárás során kényszerűen el kell idegeníteni az adósi vagyonból – a könyvviteli nyilvántartásokból ki kell vezetni és az azok feletti rendelkezési jogosultságot minden további feltétel nélkül át kell engedni.

4. Egyéb, az adósi vagyonba nem tartozó vagyonelemek szabályozott esetei

A fentiekben igyekeztem bemutatni, hogy az adósi vagyon mely típusú eljárásokban milyen formát ölthet, milyen keretek között értelmezhető és milyen szabályrendszer alapján definiálható. Már említettem, hogy mindez azért nem tekinthető egy egzakt tudománynak, mivel a felek egymás mellé rendeltségét lehetővé tevő diszpozitív szabályozáson alapuló szerződéses szabadsága jogalanyoknak – amely civiljogi kódexünk, a Ptk. rendelkezésein alapszik – végtelen számú kombinációját teremtheti meg jogügyleteknek, amelyek vonatkozásában egy törvényi úton szabályozott eljárásrend szabályrendszerének idő közben kényszerűen felmerülő alkalmazása nem annulálja ezen jogügyleteket, ugyanakkor az adósi vagyon meghatározása körében ezen vagyonelemek státusza okozhat gyakorlati problémát. Ilyen gyakorlati problémák dolgoztak ki két, a Cstv-ben nevesítetten is szabályozott esetkört, amelyet az adósi vagyonba nem tartozó vagyonelemek szabályozott eseteiként tudunk kezelni. Ezek egyike a téves utalások folytán az adósi tulajdonába és rendelkezése alá kerülő pénzeszközök kezelésének rendje, másfelől pedig a még az adós gazdálkodó szervezet felszámolási eljárását megelőzően szerződéssel szabályozott elidegenítések vagy éppen az adósi vagyonba, tulajdonba kerülés megakadályozásának, kizárásának esetkörei, mely utóbbira példaként hozható a tulajdonjog fenntartásának kérdésköre.

Mindezekkel összefüggésben a szakirodalom a felszámolási eljárás kezdő időpontjához fűz meghatározó relevanciát. *„A tulajdoni szabályok szempontjából történő vizsgálatnál lényeges a kezdő időpont ismerete. A kezdő időpont tartalmilag megegyezik a korabeli csődtörvényben szabályozott csődnyitás időpontjával. A csődeljárásban a kezdő időpont a csődeljárás elrendeléséről szóló bírósági végzés közzétételének napja [Cstv. 9. § (2) bekezdés]. A*

felszámolási eljárásban a 2006. július 1. után érkezett ügyekben a kezdő időpont a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontja, ezt megelőzően a végzés jogerőre emelkedésének napja volt a kezdő időpont. Az új szabállyal a törvényalkotó gyakorlatilag visszatért a Cstv. eredeti szabályához. A törvény teljes részletességgel a vagyonba tartozó tárgyakat és jogokat nem tudja felsorolni, ezért rendkívül jelentősek azok az eseti döntések, amelyek ebben a körben születtek. Az eseti döntésekből az az általános elv szűrhető le, hogy az adós vagyonába tartozik minden olyan vagyontárgy és pénzeszköz, amely akár valamely jogcím alapján, akár jogcím nélkül került a vagyonba. Két esetben van ezen szabály alól kivétel. A bírói gyakorlat alakította ki azt a szabályt, hogy az eljárás során tévedésből befizetett regisztrációs díj visszafizetését lehet kérni a felszámolótól.

A 2011. évi Módtv. a Cstv. 28. §-át kiegészítette egy (4) bekezdéssel, és kimondta, hogy nem kell bejelenteni hitelezői követelésként, ha az adós bankszámlájára tévesen címzett átutalás került. Ennek visszautalása iránt a felszámoló haladéktalanul intézkedik. Ezzel a jogalkotó egy régóta húzódó vita végére tett pontot, az e tárgyban született döntések a 2012. március 1. után indult eljárásokban nem alkalmazhatók. Így nem alkalmazható a BH 2004.246. számú, továbbá a Gfv.X.30.139/2010/5. számú döntésben kifejtett azon álláspont, miszerint a felszámolás alatti téves átutalás miatt nincs lehetőség az összeg visszautalására, a jogosult a Cstv. szabályai szerint a hitelező igényének bejelentésével érvényesítheti az adóssal szembeni igényét.

A vagyonból történő kikerülésre is elvileg a kezdő időpontig van lehetőség, itt azonban már bizonyos esetekben vitatott kérdésekkel is találkozunk.

Ha az adott vagyontárgy a kezdő időpont előtt megkötött szerződés vagy egyoldalú nyilatkozat alapján kikerül az adós vagyonából, a hitelezők kielégítésénél már nem jön számításba. Ha például opciós jogával él a jogosult a kezdő időpont előtt, a vagyontárgy már nem az adós tulajdona. Gyakran előfordult, hogy az állami tulajdonnal rendelkezni jogosult szervezet (ÁVÜ, ÁPV Rt.) elvonta az adós kezelésében lévő földeket az állami gazdaságok felszámolása során. Amennyiben az intézkedés a kezdő időpont előtt történt, a vagyontárgy kikerül az adós vagyonából.

Az a kérdés, hogy egy adott vagyontárgy a csődvagyonba tartozik vagy sem, ott is jelentőséggel bír, hogy milyen eljárás keretében lehet az ezzel kapcsolatos igényeket érvényesíteni. Főszabályként azt mondhatjuk, hogy amennyiben egy vagyontárgy nem része a csődvagyonnak, az ezzel kapcsolatos peres eljárásokat az általános hatáskörű bíróság előtt kell lefolytatni.”⁴⁶

⁴⁶ Forrás: A magyar fizetésképtelenségi jog kézikönyve (ORAC, 1740 B/5 oldal, 2022) Nyolcadik, hatályosított kiadás; Írta és a bírói gyakorlatot összegyűjtötte: JUHÁSZ LÁSZLÓ ny. táblabíró, c. egyetemi docens © Juhász László, 2022 © ORAC Kiadó Kft., 2022; Kézirat lezárva: 2022. január 1.

Egyfelől tehát a téves utalások olyan pénzmozgások, amelyek eredményeképpen az adós gazdálkodó szervezet pénzforgalmi számláján vagy számláink ugyan elvitathatatlanul megjelenhetnek olyan pénzeszközök, amelyek működő gazdálkodó szervezetek esetében minden kétséget kizáró módon az adott gazdálkodó szervezet eszközállományai között kerülnek kimutatásra a gazdálkodó szervezet könyveiben, ugyanakkor a felszámolási eljárás egy teljesen új helyzetet teremt – hiába érkezett meg az adott összeg, amennyiben azt téves utalásként identiflikálják a felek (vagy azok bármelyike – e tekintetben nem egységes álláspontom szerint a gyakorlat, hogy végső soron mi a téves utalás univerzális zsinórmértéke...), úgy az adott pénzösszeg és ennek megfelelően ezen pénzeszközök nem tekinthetők az adós gazdálkodó szervezet vagyonába tartozó eszközöknek.

Másfelől, amint arról a vonatkozó szakirodalom méltán elismert és máig meghatározó nyugalmazott táblabírája, Dr. Juhász László is értekezik, a felek szerződéssel is ki tudják zárni, hogy az adós gazdálkodó szervezet tulajdont szerezzen valamely eszköz felett amely egyébként az adós gazdálkodó szervezet gazdasági tevékenységével összefüggésben a Cstv. rendelkezéseivel szinkronba hozható módon az adós rendelkezési joga alá, „kezelésébe” kerülnek. Ennek talán legekleatásabb példája a tulajdonjog fenntartással történő értékesítés, amely vonatkozásában a Cstv. 4.§ (3) bekezdésének h) pontja is megfogalmaz konkrét rendelkezést, mely értelmében nem vonható az adósi vagyon körébe *„az adós birtokában lévő olyan vagyontárgy, amelyre az eladó a tulajdonjogát a vételár teljes kiegyenlítéséig fenntartotta”*⁴⁷, ugyanakkor a Cstv. ezzel összefüggésben egyidejűleg korlátozó rendelkezést is megfogalmaz, amikor úgy rendelkezik, hogy a tulajdonjog fenntartással az adósi vagyon körébe nem vonható vagyonelemek kapcsán kivételként szabályozza azt az esetkört, *„ha azt már az adós a vételár kiegyenlítése előtt jogszerűen – beépítéssel, feldolgozással vagy átalakítással – új vagyontárgy létrehozására felhasználta, és ezzel a vagyontárgy az új dolog elválaszthatatlan részévé válr”*⁴⁸, azaz a Ptk. 5:15.§ rendelkezéseiben szabályozott, ún. alkotórésszé vált, amely tehát a dologgal olyképpen van tartósan egyesítve, hogy az elválasztással a dolog vagy elválasztott része elpusztulna, illetve az elválasztással értéke vagy használhatósága számottevően csökkenne.⁴⁹

⁴⁷ Forrás: Cstv. 4.§ (3) bekezdés h) pont

⁴⁸ Forrás: Cstv. 4.§ (3) bekezdés h) pont

⁴⁹ Forrás: Ptk. 5:15.§

Mindezek túlmenően azonban természetesen – éppen a felek szerződési szabadságából levezethetően – amint azt fentebb is említettem, végtelen számú további kombinációja fordulhat elő az adós gazdálkodó szervezet vagyonába tartozó vagyonelemekkel kapcsolatos kérdéseknek, amelyek az adott vagyonelemnek az adósi vagyonba tartozásának kérdésköre kapcsán finoman szólva is tűri a vitát. Ezek leginkább az ítélkezési gyakorlatban, a meglévő szabályozás alapján, analógia alkalmazásával nyernek feloldást. Vannak ugyanakkor olyan esetkörök, amikor az adósi vagyonnal kapcsolatos kérdések – kiváltképp az azok elidegenítésére vonatkozóak – meglátásom szerint olyan anomáliákhoz vezetnek, amelyekről alább részletesen is említést teszek.

VI. Kivételt nem képező, kollíziót okozó esetkörök bemutatása és az általuk előálló gyakorlati anomáliák

Amint arra fentebb kitértem, az adós, adósi vagyon és annak értelmezése eljárástípusonként eltérő lehet, így az azok elidegenítésével kapcsolatos, alapvetően hagyományosnak mondható módszerek, eszközök alkalmazásának, alkalmazhatóságának a kérdései azok, amelyek alkalmazási anomáliákhoz, problémákhoz és nem egyszer az irányadó jogszabályi rendelkezések biztosította keretek kollíziójához, összeütközéséhez vezetnek.

Jogállami keretek között a jogszabályok rendszere és jogalkalmazás tekintetében akkor beszélhetünk jogbiztonságról, ha a köznapi életben előfordulható élethelyzetek egyrésztől száz százalékos mértékben le vannak fedve jogszabályi rendelkezésekkel és fordítva: a jogszabályi rendelkezések le tudnak fedni minden előforduló vagy lehetségesen előforduló élethelyzetet, másfelől pedig nem áll, nem állhat elő olyan helyzet, amikor valamely élethelyzet vonatkozásában több irányadó szabály is alkalmazandó és a jogkereső jogalkalmazó ezek közül nem tudnak választani és fordítva: a jogszabályi rendelkezések ugyanazon élethelyzet vonatkozásában nem határozhatnak meg több szabályt. Az első esetkör tehát arra vonatkozik, hogy a jogbiztonság előfeltétele, hogy ne legyen a szabályozási rendszerben joghézag, a második pedig arra, hogy ne legyen a szabályozási rendszer túlszabályozott, mivel ez utóbbi túlszabályozottság idézi elő a jogszabályi rendelkezések összeütközését egyazon élethelyzet vonatkozásában, más néven: kollízióját.

Dolgozatomban két példán keresztül mutatnám be az alábbiakban az adós vagyon elidegenítésére vonatkozó szabályok kollíziói kapcsán az anomáliákat.

1. A beszámítás és a kielégítési sorrend ütközése

Dolgozatom megelőző részében már említést tettem a beszámítás jogintézményéről és annak a felszámolási eljárásában történő alkalmazhatóságáról. Összegezve azt mondhatjuk, hogy hitelezők élhetnek beszámítással, illetve az adós gazdálkodó szervezet követeléseinek érvényesítése tárgyában indított peres eljárásokban alperesi pozícióban terjeszthetnek elő

beszámítási kifogást az adóssal szembeni követelésük és az adós vagyonába tartozó követelésállomány kompenzációja érdekében azzal, hogy meghatározott alanyi kör nem élhet ezen jogintézmény lehetőségével az összhitelezői érdekek szem előtt tartásával.

Mindez önmagában véve nem lenne egy túl bonyolult kérdés. A problémát ugyanakkor az okozza a gyakorlatban, hogy a felszámolási eljárások során a jogalkotó az adósi vagyonnak a hitelezők közötti felosztása tekintetében sorrendiséget határozott meg, melyet a csődjogi köznyelv vagy szleng, de még talán maga a szakirodalom is összetéveszthetetlenül kielégítési sorrendként emleget. Ezt a kielégítési sorrendet a Cstv. 57.§ (1) bekezdése az alábbiak szerint szabályozza:

„57. § (1) A gazdálkodó szervezetnek a felszámolás körébe tartozó vagyonából a tartozásokat a következő sorrend figyelembevételével kell kielégíteni:

a) a felszámolás (2) bekezdés szerinti költségei,

b) a felszámolás kezdő időpontja előtt zálogjoggal biztosított követeléseknek a 49/D. § (1)–(2a) bekezdés alkalmazásával ki nem elégített része a zálogtárgy általános forgalmi adó nélkül számított értékesítési árbevétele összegéig, oly módon, hogy a 49/D. § (1) bekezdés f) pontja szerint a zálogjogosultnak teljesítendő kifizetéskor levont, és a 49/D. § (2) bekezdése szerint az e § (1) bekezdésében meghatározott tartozásokra elkülönített összeget is a zálogjoggal biztosított követelések kifizetésére kell fordítani; ha pedig a zálogtárgyat több zálogjog terheli, akkor a kielégítés sorrendjére a Ptk. 5:118–5:122. §-a az irányadó,

c) a gazdálkodó szervezetet terhelő tartásdíj, életjáradék, kártérítési járadék, bányászati keresetkiegészítés, továbbá a mezőgazdasági szövetkezet tagja részére a háztáji föld vagy termés helyett adott pénzbeli juttatás, amely a jogosultat élete végéig megilleti,

d) a kötvényen alapuló követelések kivételével, magánszemély nem gazdasági tevékenységből eredő más követelése (így különösen a hibás teljesítésből, a kártérítésből, sérelemdíjból eredő követelések, a szakmában szokásos várható szavatossági vagy jótállási kötelezettségek felszámoló által számszerűsített összegét is ideértve), a kis- és mikrovállalkozás, a mezőgazdasági őstermelő követelése, valamint a Szövetkezeti Hitelintézetek Tőkefedezeti Közös Alapja azon követelései, amelyek azon alapulnak, hogy a Szövetkezeti Hitelintézetek Tőkefedezeti Közös Alapja a biztosított betéttel rendelkező betétesek jogutódjává, illetve követelései jogosultjává vált,

e) a társadalombiztosítási alapok javára fennálló tartozások, az adók – ide nem értve a (2) bekezdés szerint felszámolási költségként elszámolható adó- és járuléktartozásokat – és adók

módjára behajtható köztartozások, az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényen alapuló követelések, a 79/A. § (2) bekezdése szerinti bűnügyi hitelezői igénybejelentés, továbbá a visszafizetendő államháztartási, európai uniós vagy nemzetközi szerződésen alapuló más nemzetközi forrásból származó támogatások, valamint a közműdíjak, a társasházi közös költség és a Szövetkezeti Hitelintézetek Tőkefedezeti Közös Alapjának a d) pontban nem említett követelései,

f) egyéb követelések,

g) a keletkezés idejétől és jogcímétől függetlenül a késedelmi kamat és késedelmi pótlék, továbbá a pótlék és bírság jellegű tartozás,

h) azok a követelések (ide nem értve a kötelező legkisebb munkabér, kizárólag teljesítménybérrel díjazott munkavállaló esetén pedig az Mt. 138. § (6) bekezdése szerinti garantált bér kétszeresét el nem érő, havi átlagkeresetet meg nem haladó munkabér- és bérjellegű követeléseket [(2) bekezdés a) pont]), amelyek jogosultja

ha) a gazdálkodó szervezet legalább többségi befolyással rendelkező tagja (részvényese),

hb) a gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője,

hc) az Mt. 208. § (1) bekezdése szerinti vezető állású munkavállaló,

hd) a ha)–hc) pontban említett személyek közeli hozzátartozója, élettársa,

he) az adós többségi befolyása alatt álló gazdálkodó szervezet,

hf) az adós ingyenes szerződése alapján kedvezményezett szervezet (személy).”⁵⁰

A Cstv. rendelkezései szerinti kielégítési sorrend tehát az alapja annak, hogy a felszámolási eljárás alá került adós gazdálkodó szervezet hitelezői az adósi vagyontól miként nyerhetnek kielégítést – praktikusán: ha az adós gazdálkodó szervezet vagyona nem elegendő a teljes hitelezői állomány kielégítésére, akkor miként kell a hitelezőknek az adós gazdálkodó szervezettel szemben fennálló, az adós felszámolási eljárásban a felszámoló által nyilvántartásba vett hitelezői igények között prioritizálni az adósi vagyont felosztása során.

A beszámítás jogintézményének alkalmazása ugyanakkor ezt a kielégítési sorrendet a gyakorlatban teljes mértékig felborítja. A vonatkozó jogszabályi rendelkezések ugyanis nem fogalmazzák meg, hogy az adóssal szemben nyilvántartásba vett hitelezői követelések beszámítása során a Cstv. viszonyrendszerében szabályozott kielégítési sorrend szempontjából van-e annak relevanciája, hogy az adós gazdálkodó szervezet egyébként milyen, a Cstv. 57.§

⁵⁰ Forrás: Cstv. 57.§ (1) bekezdés

(1) bekezdésének rendelkezései szerinti hitelezői kategóriában nyerne kielégítést az adósi vagyontól a kielégítési sorrend figyelembe vételével. A leggyakoribb hitelezői kategória, az ún. „F” kategória, amely kielégítési sorrendben a Cstv. 57.§ (1) bekezdésének f) pontja szerinti kielégítési kategóriába sorolható hitelezők követeléseit jelölik – ide kell besorolnia a felszámolónak gyakorlatilag az adós szerződéses partnereinek túlnyomó hányadának az adóssal szembeni bejelentett és a felszámoló által nyilvántartásba vett követeléseit.

Ha az adós gazdálkodó szervezet képviselőjében eljáró felszámoló egy az adós felszámolási eljárása során „F” kategóriában nyilvántartásba vett hitelezővel szemben fennálló, az adósi vagyontól tartozó követelést szándékozna érvényesíteni, akkor ez az „F” kategóriában nyilvántartásba vett hitelező élve a beszámítás jogintézményével kompenzálhatja az adóssal szembeni követelését az adósi vagyontól tartozó követeléssel, amely a hitelezőnek az adóssal szemben fennálló kötelezettsége.

Itt a témának követelés és kötelezettség kifejezések alkalmazása és használata margójára kíváncsi, hogy minimálisan a számvitel területére is kitekintsünk – ugyanakkor nem annyira a száraz könyvvitel logikája szerint, hanem a vonatkozó számviteli szabályoknak a felszámolási ügyekben ítélkező bírák olvasatában releváns gondolatok felidézésével az alábbiak szerint:

„A Pécsi Ítélőtáblán 2017. szeptember 15-én tartott tanácskozáson felmerült az a kérdés, hogy mi a teendő, ha az itt szabályozott beszámítási nyilatkozat megtétele ellenére a felszámoló vagy a hitelező nem ismeri el a beszámítást.

„X/1.Kérdés

Ha a hitelező által megtett beszámítási nyilatkozatot a felszámoló nem fogadja el a beszámítási tilalomra hivatkozva, hogyan orvosolható a hitelező sérelme?

A felszámolás számviteli feladatairól szóló 225/2000. (XII. 19.) Kormányrendelet (4) bekezdés kimondja, hogy a Cstv. 36. §-a alapján beszámított összeggel a hitelező tartozását és követelését csökkenteni kell. Amennyiben a felszámoló e kötelezettségének nem tesz eleget, azaz a hitelező által tett beszámítási nyilatkozat eredményeként a hitelező tartozását és követelését nem csökkenti, mulaszt. E mulasztásra alapítva a hitelező kifogást terjeszthet elő, melyben azt kell kérnie, hogy a bíróság kötelezze a felszámolót arra, hogy a beszámított összeggel a tartozását és a követelését csökkentse. Ha a Cstv. 36. §-a szerinti beszámítási tilalom áll fenn, akkor a kifogást el kell utasítani.

*Ez azonban csak a hitelező által megtett beszámítási nyilatkozatra vonatkozik. Ha a felszámoló kíván a hitelezővel szemben adósi követelést beszámítani, és a hitelező az adós követelését vitatja, úgy ez a jogvita már a kifogás folytán indult eljárásban nem dönthető el, mert annak a kérdésnek az eldöntése, hogy az adósnak van-e követelése a hitelezővel szemben, nem tartozik a felszámoló bíróság hatáskörébe. Ha a hitelező az adós követelését nem ismeri el, a felszámolónak pert kell indítania."*⁵¹

Jól látható tehát, hogy a beszámítás jogintézményének könyvvitelét, könyvelését és adminisztrációját is védi a kialakult joggyakorlat és azzal összefüggésben a felszámoló esetleges mulasztása tekintetében van kialakult ítélkezési gyakorlat, amely egyértelművé teszi: a beszámítás igenis olyan jogintézmény, amellyel az adós gazdálkodó szervezet hitelezői élhetnek, s amelynek nem megfelelő kezelése a felszámoló terhére eső jogszabálysértő mulasztásként értékelendő.

Visszatérve a példánkhoz, az „F” kategóriás hitelező tehát él a beszámítási jogával és megteszi beszámítási jognyilatkozatát (amelyet a felszámoló a fenti kitekintésből fakadóan, jogkövető módon) figyelembe is vesz. Mi történik? Az adós vagyonába tartozó követelések, mint adósi vagyonelemek a beszámítás folytán a beszámított hitelezői követelés erejéig megszűnnek. Ez eddig hibátlan.

A probléma ott kezdődik, hogy általában véve nem csak „F” kategóriába sorolt hitelezői vannak egy adós gazdálkodó szervezetnek, s ráadásul általában „F” kategóriásban sem feltétlenül van egyedül az a hitelező, aki a beszámítás jogintézményével élt az adóssal szemben.

Merthogy az állami adóhatóság a felszámolási eljárások mondhatni száz százalékában megjelenik hitelezőként, s az állami adóhatóság ennek megfelelően az „F” kategóriába sorolt hitelezői követelésekhez képest privilegizáltabb helyzetben (zömében „E” kategóriába soroltan) van, ergo, ha és amennyiben az „F” kategóriába sorolt hitelező beszámítási jogával a Cstv. 57.§ (1) bekezdése szerinti kielégítési sorrendre figyelemmel élhetne, abban az esetben az „E” kategóriás állami adóhatóság okkal és joggal emelheti fel szavát, hogy hitelezői érdekei sérülnek, mivel egy a kielégítési sorrendben hozzá képest hátrább sorolt hitelező nyert

⁵¹ Forrás: A magyar fizetésképtelenségi jog kézikönyve (ORAC, 1740 B/5 oldal, 2022) Nyolcadik, hatályosított kiadás; Írta és a bírói gyakorlatot összegyűjtötte: JUHÁSZ LÁSZLÓ ny. táblabíró, c. egyetemi docens © Juhász László, 2022 © ORAC Kiadó Kft., 2022; Kézirat lezárva: 2022. január 1.

kielégítést a beszámítás révén az adósi vagyon elvonása, elidegenítése útján, s ezáltal abból az „F” kategóriát megelőző kategóriába sorolt állami adóhatóság immáron nem nyerhet kielégítést.

Éppen az állami adóhatóság vonatkozásában két rövid kitérőt kell tegyünk dolgozatomban szempontjából, hogy minél teljesebb képet tudjunk alkotni a tárgyalt anomáliáról.

Egyfelől a kielégítési sorrend megsértése bűncselekmény. A 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.) 404.§ (4) bekezdésének rendelkezései értelmében *„aki a felszámolás elrendelését követően valamely hitelezőjét a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvényben meghatározott kielégítési sorrend megsértésével előnyben részesíti, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”*⁵². Nem egyértelmű, hogy a beszámítási jog gyakorlása miként viszonyul a büntetőjogi kódexünk hivatkozott passzusához, mi több a probléma ennél többrétű megítélésem szerint. Beszélhetünk egyfelől tehát a Cstv. 36.§ szerinti beszámítás, a Cstv. 57.§ (1) bekezdése szerinti kielégítési sorrend és a Btk. 404.§ (4) bekezdése szerinti kollízióról, amelyben nehéz igazságot tenni, mivel valamennyi vonatkozó jogszabályi rendelkezés törvényben rögzített. Csakhogy fentebb említettem a felszámolás számviteli feladatairól szóló 225/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet rendelkezéseit is a Pécsi Ítélőtábla bírának joggyakorlat-elemző tanácskozása körében, amelynek rendelkezései alapján egyértelművé tette az ítélkezési gyakorlat, hogy a beszámítás ignorálása igenis jogszabálysértő mulasztás a felszámoló részéről, ennél fogva az a sajátos helyzet állt elő, hogy egy a törvényi szintű szabályozásnál a jogszabályi hierarchiában alacsonyabb szinten helyet foglaló kormányrendeleti szabály az, ami ezen helyzet megítélése szempontjából iránymutatásul szolgál a jogalkalmazók számára, ami önmagában véve a jogbizonytalanság irányába mutat a jogalkalmazók jogkeresése során megítélésem szerint.

A helyzetet azonban tovább bonyolítja, hogy ezen az egyes ágazati törvények egymásnak ellentmondó rendelkezésein és a jogszabályi hierarchia diktálta „jogszabályi rétegrenden” túlmutatóan végső soron az egyes ügyek kapcsán felmerülő jogvitás helyzetek vonatkozásában megszülető eseti döntések azok, amelyek végső soron az igazodási pontot adják a jogalkalmazók számára – magyarul mondva az eljáró bírósági döntések lesznek irányadóak, amelyek vonatkozásában szükséges megjegyezni, hogy Magyarországon nem olyan elvi éllel

⁵² Forrás: Btk. 404.§ (4) bekezdés

létezik az angolszász jogrendszerből jól ismert precedensjog intézménye, hanem az alapvetően kontinentális jogrendszeri alapokon nyugvó hazai jogrendszerünkben az ítélkezési gyakorlat csak iránymutatásul szolgál és csak szűk esetek körében szab gátat a bírói függetlenségből levezethető bírói döntési szabadságnak és kreativitásnak. Ugyanakkor az érme másik oldala természetesen, hogy ha már van gyakorlat, ami irányadónak tekinthető egy adott kérdés elbírálása kapcsán, úgy alkalmasint kényelmesebb abból meríteni, semmint az adott ügy konkrétumait a-tól z-ig teljes mértékig, részleteibe menően értékelni.

A példánk szempontjából mindezek relevanciája ugyancsak kettős. Egyfelől szükséges megemlíteni, hogy a Btk. 404.§ (4) bekezdése szerinti bűncselekmények körében a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) hatásköri és illetékességi szabályairól szóló rendelkezései értelmében éppen az állami adóhatóság, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal végzi a nyomozást a csődbűncselekmények miatt⁵³. Másfelől ugyancsak a példánkból kiindulva előállhat olyan helyzet is, mely szerint egy „D” kategóriába sorolt hitelező érdekei sérülnének mondjuk éppen az állami adóhatóság „E” kategóriás követelésének beszámítása folytán bekövetkezett adósi vagyonsökkenés miatt. Függetlenül attól, hogy a bíróság és a bírák nem a jogalkotói hatalmi ághoz tartoznak, így jogot nem is alkothatnak, a fentiekben bemutatottak alapján az ítélkezési gyakorlat relevanciája megkerülhetetlen, amely a vonatkozó jogszabályi rendelkezései bíróság általi értelmezésének a joggyakorlatban kialakult szabályrendszerévé vált tehát. Ennek megfelelően tehát létezik az ítélkezési gyakorlat szülte megoldás a helyzetre, mégpedig meglehetősen régóta. A Pécsi Ítélőtábla Fpkf. IV. 30.479/2003. számon meghozott, BH 2005.71. számon közzétett eseti döntésében rögzítette ugyanis, hogy *„az adóhatóság jogosult a felszámoló által nyilvántartásba vett követelésébe az adós adó-visszatérítési igényét beszámítani, amennyiben a felszámolás kezdő időpontját követően nem került sor a követelés engedményezésére”*⁵⁴, amely eseti döntés mindmáig irányadó, egyúttal az állami adóhatóság részére lehetővé teszi a beszámítást függetlenül attól, hogy a kielégítési sorrendben előtte álló hitelezői követelések jogosultjai ennél fogva elvesztik esélyüket arra, hogy az adósi vagyon ezen részéből akárcsak részlegesen is kielégítést nyerjenek.

Mindezekon túl azt már csak per tangens szükséges megjegyezni, hogy a 40 napon túl, de 180 napon belül bejelentkezett hitelezői is élhetnek beszámítási jogukkal, amiből következően még az a helyzet is előállhat, hogy a 40 napon belül, határidőben bejelentkezett hitelezők

⁵³ Forrás: Be. 34.§ (2) bekezdés e) pont

⁵⁴ Függelék – 3. sz. melléklet

kénytelenek tétlenül és tehetetlenül végignézni, ahogyan egy 40 napon túl bejelentkezett, „H” kategóriás követelés jogosultja idegeníti el az adósi vagyona tartozó, egyébként a határidőben bejelentkezett hitelezők követeléseire alkalmasint fedezetet biztosító követelést, mint adósi vagyonelemet.

2. CO2 kvóták

Rövid alcím ellenére az a kifejezés, hogy „CO2 kvóta” egy nagyon komplex fogalom meghatározást takar. Anélkül, hogy terjengősen elmélyülnénk a környezetvédelem mára az emberiség túlélésének egyik alapkérdésévé vált. Ipari társadalmunkban a széndioxid kibocsátás olyan mértékben áthatja a mindennapjainkat, hogy autó hirdetéseknel is azzal találkozhatunk az apróbetűs leírásban, hogy a reklámozott jármű 1 km távolságon hány gramm széndioxid gázt bocsát ki. Dolgozatomban szempontjából nyilván nem annak van jelentősége, hogy egy autó széndioxid gázt bocsát ki, hanem, hogy egy termelő üzem egy bizonyos üzemméret felett szabályozott keretek között végezheti tevékenységét, amely széndioxid kibocsátással jár.

Ez a szabályozott keretrendszer egyfelől a hazai, másfelől az Európai Unió jogban szabályozott. A szabályozás lényege, hogy ha egy olyan termelő egység működik, amelynek az üzemmérete vagy tevékenységének jellege okán a szabályozott tevékenységi alanyi körbe tartozik, akkor tevékenységét kizárólag ezen feltételrendszer figyelembe vételével gyakorolhatja.

Ez a szempontrendszer pedig alapvetően arra épül, hogy a gazdálkodó tevékenység során a gazdálkodó szervezetek széndioxid kibocsátása csökkenjen – ezzel is elősegítve a környezet védelmét. A gazdálkodó tevékenység során kibocsátott széndioxidot, mint üvegházhatású gázt az erre feljogosított és egyben kötelezett hatóságok folyamatosan monitorozzák. Ennek a monitorrendszernek a lényege gyakorlatilag akként foglалható össze, hogy valamely tevékenység gyakorlása során vannak standardizált kibocsátási adatok az éves termelési volumen vonatkozásában (ami a tevékenység jellegéből és a megelőző évek kibocsátási adataiból kialakuló számadat) minden érintett gazdálkodó és az általuk üzemeltetett, a széndioxid kibocsátásáért voltaképpen felelős létesítmény vonatkozásában. A szabályozási rendszer – nagyon leegyszerűsítve – úgy igyekszik csökkenteni a gazdálkodó üvegházhatású

gázkibocsátását, hogy az adott tárgyévra a kibocsátási adatain alapuló, mondhatni fiktív mennyiségű széndioxid (CO₂) kvótát oszt ki a gazdálkodó szervezet, mint CO₂ kibocsátó létesítmény üzemeltetője részére, azzal, hogy a gazdálkodó szervezetnek, mint üzemeltetőnek a tárgyévi tényleges kibocsátása alapján kell a tárgyév elteltét követően visszaadnia kibocsátó részére CO₂ kvótát. A zöldítés, a környezeti terhelés csökkentése abban realizálódhat, ha a gazdálkodó szervezet az év elején megkapott kibocsátási egységeihez képest úgy tudja a gazdálkodását alakítani, hogy év végére a tényleges kibocsátásának mértéke és ezáltal a visszaadandó CO₂ kvóták mértéke alatta marad a részére ingyenesen kiosztott CO₂ kvóta mennyiségének – ez esetben a különbözet számára egy értékesíthető, forgalomképes eszközt eredményez.

Hogy a dolgozatom témája szempontjából mindezt relevánssá tegyem, szükséges még azt is rögzíteni, hogy ezek a CO₂ kvóták tulajdonképpen az adott gazdálkodó szervezet üzemeltetésében lévő létesítmény által kibocsátott, minden 1 tonna mennyiségű széndioxid kibocsátásnak megfeleltethető, ún. ÜHG egységnek (vagy EU-ETS egységnek) tekintendők, s innentől kezdve már az egzaktabb jogszabályi rendelkezések terén mozgunk a kérdés kapcsán.

A kérdéses témában hazai és Európai Unió jogforrások egyaránt relevánsak, ezért e vonatkozásban ugyancsak némi rövid kitekintéssel kell éljünk. Hazánk 2005. május 1. napja óta tagja az Európai Uniónak. Az Európai Unió, mint politikai unió immáron az uniót alkotó tagállamok működésére kiható jogalkotási rendszerrel rendelkezik intézményrendszerén keresztül. Az Európai Unió működése során kialakult jogalkotás eredménye, az ún. „közösségi vívmány”⁵⁵. Ennek megfelelően az Európai Uniónak van saját, valamennyi tagállamra, így Magyarországra is kiterjedő jogrendje és jogrendszere, amelynek bemutatása, nem, hogy a jelen dolgozat terjedelmi kereteit haladná meg, de önálló diszciplína részeire bontva is a hazai jogászképzésben, így erre ilyen terjedelemben kitérni, erről ilyen mértékben értekezni jelen dolgozatomban bármennyire is érdekes lenne, sajnos nincs mód.

Annyit szükséges ugyanakkor rögzíteni, hogy az Európai Uniónak van tehát saját jogrendszere, van intézményrendszere a jogalkotás és a jogalkalmazás terén és fogalmazhatunk úgy is: nem is fél mindezeket alkalmazni. Viccet félretéve a tagállamoknak az Európai Unió jogrendszerét és intézményrendszerét a saját tagállami jogrendszerükkel és intézményrendszerükkel

⁵⁵ Acquis communautaire

összhangba kell hozniuk így biztosítva a közösségi vívmányok érvényre jutását, cserébe vannak kérdések és problémák, amelyek tagállami szinten maradnak és ott kezelendők, illetve vannak kérdések és problémák, amelyeket viszont közösségi jogi szinten szabályoznak és ennek megfelelően közösségi szinten is kezelnek, oldanak meg – vagy éppenséggel hagynak nyitva, amint az a jelen dolgozatomban bemutatott példa kapcsán is látszódní fog.

Az említett ÜHG egységek (CO₂ kvóták) kapcsán a jogforrásaink egyfelől a 2012. évi CCXVII. törvény

az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről (Ügkr. tv.), másrésről az annak végrehajtásáról szóló 410/2012. (XII. 28.) Korm. rendelet az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában való részvételről szóló 2012. évi CCXVII. törvény végrehajtásának egyes szabályairól (Ügkr. tv. vhr.), mint hazai jogforrások, illetőleg az Európai Unió jog forrásaként a BIZOTTSÁG (EU) 2019/1122 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2019. március 12.) a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzék működése tekintetében történő kiegészítéséről (EU ETS Rendelet).

Visszatérve a dolgozatom gerincéhez, hogy ez a sok uniós jogi hivatkozás miként is bírhat relevanciával az adósi vagyont illetően, az alábbiakban be is mutatom:

Az Ügkr tv. értelmező rendelkezései az alábbiakat rögzítik, mely fogalmak a jelen dolgozatom szempontjából relevánsak:

„15. kibocsátási egység: az e törvény szerinti kötelezettségek teljesítésére az 1. melléklet I-XXI. pontjában meghatározott tevékenységet folytató létesítmény által felhasználható, egy tonna szén-dioxid-egyenérték meghatározott időn belül történő kibocsátását lehetővé tevő forgalomképes vagyoni értékű jog,

[...]

24. létesítmény: minden olyan helyhez kötött műszaki egység, ahol egy vagy több, az 1. melléklet I-XXI. pontjában felsorolt tevékenység vagy bármely más, azzal technológiailag összefüggő tevékenység, valamint az adott telephelyen folytatott tevékenységhez műszakilag kapcsolódó tevékenység folyik, és amely az 1. mellékletben meghatározott üvegházhatású gáz kibocsátását eredményezi vagy arra közvetlenül hatással van,

[...]

31. üzemeltető: a környezethasználat feltételeit megállapító engedély jogosultja,

[...]

33. visszaadás: ÜHG-egység elszámolása az üzemeltető vagy légi jármű üzemeltető által saját létesítménye vagy légi járműve hitelesített kibocsátási adatainak terhére a jegyzékkezelő felé”⁵⁶

Mindezek alapján tehát az Ügkr. tv. értelmező rendelkezéseinek 24. pontjának rendelkezései alapján kell, hogy legyen egy létesítmény, amely tevékenységet folytat és ez üvegházhatású gáz kibocsátását eredményezi. Hogy tevékenységet folytathasson, ehhez kapcsolódóan fogalmaz meg további részletszabályokat az az Ügkr. tv. vhr., mely szerint „a kibocsátási engedély iránti kérelmet a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 66. §-ában meghatározott, a környezethasználat feltételeit megállapító hatósági engedély vagy határozat jogerőre emelkedését követően lehet benyújtani a hatósághoz”⁵⁷, mely szabályból az is következik, hogy az üvegházhatású gázt (széndioxidot) kibocsátó létesítmény vonatkozásában az üzemeltető a környezethasználat feltételeit megállapító engedély jogosultja lehet.

A szóban forgó kibocsátási engedély tartalmi követelményeit pedig megint csak az Ügkr. tv. vhr. határozza meg, mely szerint:

„A kibocsátási engedély az alábbiakat tartalmazza:

- a) ÜHG engedélyazonosító;
- b) az üzemeltető azonosító adatai;
- c) a létesítmény azonosító adatai;
- d) a létesítmény névleges kapacitása a 2. melléklet szerinti, tevékenység-specifikus mértékegységben;
- e) a villamosenergia- és hőtermelés során használt technológia;
- f) az engedélyezett üvegházhatású gáz (vagy gázok) megjelölése;
- g) a környezethasználat feltételeit megállapító, alapul szolgáló engedély megnevezése;
- h) a létesítményben folytatott tevékenység leírása;
- i) az engedélyezett kibocsátási kategória (A; B; C);
- j) az engedélyezett üvegházhatású gázkibocsátások nyomon követésére jóváhagyott általános és létesítményspecifikus módszertan és intézkedések (jóváhagyott nyomon követési terv):

⁵⁶ Forrás: Ügkr. tv. értelmező rendelkezések

⁵⁷ Forrás: Ügkr. tv. vhr. 1.§ (4) bekezdés

- ja) kibocsátási források (kibocsátást eredményező berendezések, eljárások),*
- jb) kibocsátási forrásanyagok (tüzelőanyagok, alap-, segéd- és adalékanyagok),*
- jc) kibocsátási adatok meghatározásának szintjei (TIER szintek),*
- jd) mennyiség meghatározását szolgáló mérőberendezések,*
- je) mintavételi eljárások, analitikai vizsgálatok (ha van ilyen),*
- jf) a határozat által előírt minimális adatmeghatározási szinttől való egyedi eltérések (ha van ilyen),*
- kg) az átadott CO₂ mennyiségének meghatározása (ha van ilyen),*
- jh) a jóváhagyott adatkezelő és adatminőség-ellenőrzési tevékenység;*
- k) az eseti adatszolgáltatási kötelezettség megállapítása;*
- l) az üzemeltető azon kötelezettségének megállapítása, mely szerint minden év szeptember 30-ig köteles a nyomon követett előző évi kibocsátásainak megfelelő mennyiségű kibocsátási egységet visszaadni;*
- m) a létesítmény üzem módjának megnevezése tartalék, készenléti, vagy szezonális üzem mód esetén.”⁵⁸*

A hazai (tagállami) szabályozás alapján tehát az ÜHG-egységek visszaadási kötelezettség a magyar jog szerint az üzemeltetőt terheli.

Ehhez képest az Európai Unió jogforrásainak rendelkezései némiképpen eltérőek.

Az EU ETS Rendelet 16. cikkének rendelkezései értelmében az üzemeltetői számlák megnyitása az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzékben:

„(1) Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátására vonatkozó engedély hatálybalépését követően húsz munkanapon belül az érintett illetékes hatóság vagy az üzemeltető átadja az érintett nemzeti tisztviselőnek a VI. mellékletben előírt információkat, és felkéri a nemzeti tisztviselőt az üzemeltetői számlának az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzékben történő megnyitására.

(2) A nemzeti tisztviselő az e cikk (1) bekezdésében és a 24. cikkben előírt információk hiánytalan átvétele után húsz munkanapon belül az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzékben külön üzemeltetői számlát nyit minden egyes létesítmény részére, vagy értesíti a számlatulajdonos-jelöltet arról, hogy a számlanyitást a 22. cikk alapján megtagadja.”⁵⁹

⁵⁸ Ügkr. tv. vhr. 3. melléklet

⁵⁹ Forrás: EU ETS Rendelet – 16. cikk

Az EU-ETS Rendelet közvetlenül az Európai Unió jogforrási rendszeréből és jogforrási hierarchiájából fakadóan a közvetlenül alkalmazandó uniós rendelet rendelkezései – mely vonatkozásában a közösségi jog szupremáciája, elsőbbsége is érvényesül a tagállami jogszabályokkal szemben – megelőzik a tagállami jogot, amiből az következik, hogy:

- a számla a létesítményé.
- a számlaegyenleg tartozása a létesítményé.

Az üzemeltető visszaadási kötelezettsége álláspontom szerint megfeleltethető a felszámoló jogállásának, miszerint a felszámoló az, aki az adós gazdálkodó szervezet vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot kizárólagosan tehet. E körben ugyancsak szükséges rögzíteni, hogy az EU-ETS Rendelet rendelkezései körében számlatulajdonos: a kibocsátási egységforgalmi jegyzékrendszerben számlával rendelkező természetes vagy jogi személy, amiből az következik, hogy a számlatulajdonos és az üzemeltető elválik egymástól – éppen azért, mert a létesítmény részére nyitják a számlát az üzemeltető közreműködésével.

Az EU-ETS Rendelet 25. cikkének rendelkezései értelmében „az üzemeltetői számla tulajdonosa a számla feletti tulajdonjogát csak az üzemeltetői számlához kapcsolódó létesítménnyel együtt adhatja el, és arról csak azzal együtt mondhat le”⁶⁰, illetve az imént idézett „(5) bekezdésben körülírt eset kivételével a számlatulajdonos a számlája feletti tulajdonjogát másnak el nem adhatja, és arról le nem mondhat.”⁶¹

Összegezve mindezen hazai és uniós szabályokat, azt láthatjuk a széndioxid (CO₂) kibocsátás kapcsán az ÜGH-egységek (EU-ETS egységek) szabályozási rendszere vonatkozásában, hogy tulajdonképpen:

- a létesítményé a számla,
- az üzemeltető a képviselője a létesítménynek,
- a magyar jogszabályi megfogalmazás félreérthető,
- ugyanakkor az EU-s rendelet álláspontom szerint teljes mértékig egyértelművé teszi, hogy a számla a létesítményhez kapcsolódik, azzal együtt mozog, még akkor is, ha „üzemeltetői számlának” hívják.

⁶⁰ Forrás: EU-ETS Rendelet 25. cikk. (5) bekezdés

⁶¹ Forrás: EU-ETS Rendelet 25. cikk. (6) bekezdés

Mindezen szabályozási anomáliák a dolgozatom szempontjából két vonatkozásban bírnak különösen nagy relevanciával:

- egyfelől abból a szempontból, hogy ha egy adós gazdálkodó szervezetnek a vagyonában van ilyen fellelhető ÜHG egység, amely forgalomképes vagyoni értékű jog, akkor annak az elidegenítésére nézve milyen lehetősége vannak, illetve milyen korlátai vannak azok elidegenítésének,
- másfelől pedig, hogy ha az adós gazdálkodó szervezetnek a vagyonában olyan létesítmény van, amely vonatkozásában milyen korlátai vannak az adósi vagyonelem értékesítési lehetőségeinek.

Az első esetkör egyszerűnek tűnik, de nem az. Ennek az indoka, hogy a CO₂ kvóták jellegüknél fogva nagyon leegyszerűsítve fiktív hitellevelek, amelyekkel a jogalkotó és a hatóságok ugyan „megajándékozzák” az adóst, ugyanakkor azok nem foghatók fel reális és valós pénzügyi eszközként, hiszen azokat – a tényleges kibocsátás adatainak alapulvételével vissza kell adni. Más kérdés, hogy a „visszaadás”, mint olyan teljességgel értelmezhetetlen a Cstv. fogalomrendszerében, hiszen amint arra kitértem a fentiekben vagy értékesítés vagy vagyonfelosztás útján van főszabályként legális elidegenítési módja az adós gazdálkodó szervezet vagyonából az egyes vagyonelemeknek – márpedig a forgalomképes vagyoni értékű jogként definiált ÜHG egység ilyen. Éppen ezért álláspontom szerint a visszaadás, mint olyan, fogalmilag kizárt a visszaadás, hiszen az nem összeegyeztethető a Cstv. rendelkezéseivel. Értékesíteni nyilvánvalóan lehet a CO₂ kvótákat, ugyanakkor – azt kizárólag a hivatkozott EU-ETS Rendelet korlátai között, ami viszont eleve az ÜHG egységek nyilvántartási számláinak zárolását eredményezik abban az esetben, ha az adós gazdálkodó szervezetnek elmaradásai vannak a visszaadási kötelezettségeit illetően. Ennél fogva eleve a felszámoló rendelkezési joga (Cstv. 34.§ (2) bekezdés) ütközik – úgy a hazai szabályozás (Ügkr. tv. és Ügkr. tv. vhr.), mint az EU-ETS Rendelet rendelkezéseivel, ami az adósi vagyon törvényes értékesítésének, illetve vagyonfelosztási szabályrendszerének az alapjait ingatja meg.

Másfelől, ha az adós gazdálkodó szervezet tulajdonában olyan létesítmény van, amely CO₂ kvóta visszaadási kötelezettséggel terhelt, úgy – immáron kizárólag az EU-ETS Rendelet – fentebb ismertetett korlátozó szabályaival áll kollízióban. A hazai szabályozás értelmében a felszámoló gyakorlatilag per- teher- és igénymentesen értékesít az adós vagyonából a Cstv. 38.§ (4) bekezdésének rendelkezései alapján. Az EU-ETS Rendelet rendelkezései alapján ugyanakkor a kvótaterhek kísérik a létesítményt, ezáltal viszont a felszámolási értékesítés

ellenére az adott létesítmény folyamatos CO₂ kvóta-visszaadási kötelezettséget „hordoz magával”, amely ezáltal az adott vagyonelem elidegenítését teljes mértékig lehetetleníti.

VII. A kollíziók feloldásának lehetséges alternatívái

Amint arra fentebb utalást is tettem – az anomáliák az egyes esetek tekintetében végtelen lehetőséggel fordulhatnak elő, ami azok maradéktalan feloldását, teljes mértékű kiküszöbölésének lehetőségét végső soron majdhogynem kizárják. Mindazonáltal az ismert problémák kapcsán természetesen adódnak a megoldási alternatívák is – a kérdés nyilván a még nem ismert, még nem tapasztalt problémák, összeütközések, értelmezési vagy alkalmazási anomáliák megelőzése tekintetében bonyolultabb. Térjünk ezért vissza az ismert problémákra és az azokkal kapcsolatosan szóba jöhető megoldási lehetőségekre.

A beszámítás kapcsán alapvetően két lehetséges alternatívát látok. Egyfelől a jogalkotás feladata lenne, hogy a kielégítési sorrend és a hitelezői pozíciók tekintetében letisztulhasson a kép, hogy egy hátrább sorolt követelés kötelezettje ne élhessen a beszámítás jogintézményével és ezáltal ne vonhassa el a többi hitelező hitelezői igényének fedezetének alapjául szolgáló követeléseket, mint adósi vagyonelemeket. Ahhoz, hogy ezt a jogintézményt a jogkeresők tényleg a kellő biztonsággal tudják alkalmazni, szükséges, hogy a joggyakorlatot alakító bírók számára zsinórmértékként álljon ott az irányadó szabályozás, amely keretet ad ezen jogintézmény alkalmazhatóságának.

Amennyiben azonban a jogalkotás e kérdéskört nem tisztázza, úgy abban az esetben a magam részéről látok reális lehetőséget arra is, hogy az ítélkezési gyakorlat formálódjon. Nem zárható ki álláspontom szerint ugyanis, hogy az ítélkezési gyakorlat meghaladott e kérdéskör kapcsán, figyelemmel arra, hogy a dolgozatomban is hivatkozott és bemutatott eseti döntések igencsak régiek, ezáltal okkal merülhet fel azok felülvizsgálata, s az abban rögzített álláspontok, elvi élel kialakított jogértelmezési protokollok revideálása. Ehhez ugyanakkor álláspontom szerint szükséges, hogy az érintett felek a felszámolási eljárások polgári nemperes eljárásokra vonatkozó keretei között fellépjenek a kellő szakmaisággal és alapossággal annak érdekében, hogy a kialakult és gyökeret vert ítélkezési gyakorlatot változtathassanak, ami azonban egy nem kis feladat, illetve nyilvánvalóan magában hordozza a konfrontálódás problémáját is, amelyet az érintettek nem mindig vállalnak fel szívesen.

A CO₂ kvóták esetében a helyzet több lehetőséget hordoz magában. Ennek a kulcsa álláspontom szerint leginkább az, hogy tagállami szinten és közösségi szinten is vannak

megoldási módszerek a kollíziók, anomáliák feloldására. Szükséges ugyanakkor rögzíteni, hogy e vonatkozásban a jogalkotás és az ítélkezési gyakorlat voltaképpen kéz a kézben jár – az Európai Unió jogforrási rendszerében precedensértékkel bíró bírósági döntések, mint jogforrások tudnak megoldásul szolgálni, tehát az Európai Unió Bírósága előtti jogvita keretében lehet keresni megoldást a felmerülő jogvita kérdésekre, amelynek formai kerete álláspontom szerint az ún. előzetes döntéshozatali eljárás, amelyet a tagállami bíróságok kezdeményeznek az eléjük vitt jogviták kapcsán a tagállam és a közösségi jogszabályi rendelkezések összeütközése esetén.

Éppen ezért ez esetben a tagállami, tehát a hazai bíróságok szerepe ugyancsak meghatározó. Hüvelykujjszabály a kontinentális jogrendben, hogy a „bíró nem alkot jogot” – amint arra fentebb is utaltam már. Jelen esetben azonban a tagállami bírák a közösségi jogi jogalkotás előszobájaként is funkcionálnak meglátásom szerint, ily módon pedig a leggyorsabb és legegyszerűbb jogalkotási folyamat igen fontos láncszemeinek tekinthetők és tekintendők is egyben – az Európai Unió jogforrási rangra emelt esetjogának alakításában van tehát olyan szerepük, amely végeredményképpen a kialakult anomáliák és tapasztalt problémák feloldásához vezető eseti döntéseket eredményezhetnek, melyek ezáltal immáron már jogforrásnak, azaz quasi jogszabályi rendelkezéseknek is tekinthetők.

Ehhez azonban gyakorlatilag ugyanazt a feladatot kell felvállalják az érintett felek, hogy a tagállami – esetünkben a hazai – bírósági rendszeren keresztül a kellő alaposággal és akkurátus módon készítsék elő és járják ki a kialakult problémának az Európai Unió Bíróságának tanácsa elé kerülését.

VIII. Konklúzió és témalezárás

A fizetéseképtelenségi szakközgazdasági, avagy jogász (mint a magam esetében is) fizetéseképtelenségi specialista képzés körében választott dolgozatomban témája kapcsán nem tudtam meghazudtolni önmagam a fizetéseképtelenségi jog, mit a jog és a közgazdaságtan határterületén mozgó szakterület kapcsán nem a jogász szemével szemlélni a diszciplínát.

A hazai fizetéseképtelenségi jog területére tartozó eljárási formák gyakorlatilag kivétel nélkül a polgári nemperes eljárások szabályainak rendszerében alkalmazandó eljárástípusok – ennél fogva a jogi megközelítés adott, másfelől talán mentstvár is számomra, aki vállalja a jogászokat körülölelő sztereotípiákat, miszerint a számok egzakt tudománya jóval messzebb áll tőlünk, mint közgazdász végzettségű évfolyamtársasinktól.

Ugyanakkor mégiscsak jogszabályok által felölelt, rendszerbe fűzött élethelyzetek sokaságával van dolgunk, akár jogászok, akár közgazdászok is szemlélik ezt az adott szakterületet, így az ezen rendszerben fellelhető, vitára alkalmas problémafelvetések jogász szemszögből történő megközelítése álláspontom szerint éppoly szükséges, indokolt és okszerű lehet, mint valamely egzaktabb, közgazdasági látásmód. Ebből fakadóan – mivel meggyőződése, hogy e két szakma a fizetéseképtelenségi jog területén vagy ha úgy tetszik, a fizetéseképtelenségi szakterületen – egymást erősíti saját szemléletmódjukkal, így bízom benne, hogy dolgozatomban témaválasztása, megközelítésmódom, látásmódom, elemzésem és levezetésem mikéntje hasznos és érthető analízise a dolgozatomban tárgyává tett vizsgált kérdéseknek.

Dolgozatomban olyan szabályozási anomáliákat igyekeztem vizsgálni, amelyek gondolatébresztőek lehetnek valamennyi az érintett szakterületen megforduló jogalkalmazó számára.

Konklúzióképpen pedig azt tartom szükségesnek rögzíteni, hogy a feldolgozott téma aktualitása álláspontom szerint megkérdőjelezhetetlen, a feltárt problémák, anomáliák és kollíziók feloldása szükséges és valamennyi érintett fél elemi érdeke, így bízom benne, hogy a dolgozatomban felvetett kérdéskörök tisztázása a jövőben feloldást nyer és megoldásra talál. Ha és amennyiben pedig a megoldás esetlegesen a dolgozatomban is vázolt megoldási

alternatívák közül kerülne ki, akkor pedig végképp hasznosnak és valamennyi érintett fél számára építő jellegűnek ítélem meg a jelen dolgozatom megírásával eltöltött időt.

IX. Felhasznált források jegyzéke

Szakirodalom:

A MAGYAR NYELV ÉRTELMEZŐ SZÓTÁRA - I-VII. KÖTET; SZERKESZTETTE A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA NYELVTUDOMÁNYI INTÉZETE; AKADÉMIAI KIADÓ; Első kiadás: 1959–1962 Szövegrögzítés és CD-ROM kiadás: Arcanum Adatbázis Kft. A MEK-változat a Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület megbízásából készült, az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával, 2016-ban

Bodor Mária: Reorganizáció újragondolva - A cégek szerkezetátalakításáról (GJ, 2022/11-12., 55-57. o.)

Nagykommentár a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényhez - Csőke Andrea / Muzsalyi Róbert

Földi András: Adalékok a "tulajdonjogi triász" kérdéséhez (Acta ELTE, tom. XLII, ann. 2005, 23-64. o.)

A magyar fizetéseképtelenségi jog kézikönyve (ORAC, 1740 B/5 oldal, 2022) Nyolcadik, hatályosított kiadás; Írta és a bírói gyakorlatot összegyűjtötte: JUHÁSZ LÁSZLÓ ny. táblabíró, c. egyetemi docens © Juhász László, 2022 © ORAC Kiadó Kft., 2022; Kézirat lezárva: 2022. január 1.

Várnay Ernő Magyarázat az Európai Unió jogáról 2023. január 1. időállapotú 2023. évi Jogtár-formátumú kiadás ISBN 978-963-594-228-2

Jogszabályok:

Be. - 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

Btk. - 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

Cstv. - 1991. évi XLIX. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról

Környvéd. tv. - 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól

Ptk. - 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

rPtk. – 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről

Szát. tv. - 2021. évi LXIV. törvény a szerkezetátalakításról és egyes törvények jogharmonizációs célú módosításáról

2021. évi CXXXIV. törvény egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról

Ügkr. tv. - 2012. évi CCXVII. törvény az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről

Vht. - 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról

225/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet a felszámolás számviteli feladatairól

640/2021. (XI. 25.) Korm. rendelet a bűnügyi vagyoni igényekkel összefüggő egyes eljárások, valamint a vagyonrendezési eljárás eltérő szabályairól

Ügkr. tv. vhr. - 410/2012. (XII. 28.) Korm. rendelet az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában való részvételről szóló 2012. évi CCXVII. törvény végrehajtásának egyes szabályairól

EU ETS Rendelet - A BIZOTTSÁG (EU) 2019/1122 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2019. március 12.) a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék működése tekintetében történő kiegészítéséről

Egyebek:

Wolters Kluwer Jogtár

ORAC Jogkódex

Internet

X. Függelék

1. sz. melléklet: a Legfelsőbb Bíróság BH 2000.365. számon közzétett, Gfv.X.32.917/1998. számú eseti döntése
2. sz. melléklet: a Fővárosi Ítéltábla az ÍH 2005.87. számon közzétett, 15. Fpkf. 43.734/2004/4. számú eseti döntése
3. sz. melléklet: a Pécsi Ítéltábla BH 2005.71. számon közzétett, Fpkf. IV. 30.479/2003. számon meghozott, eseti döntése

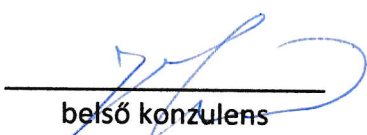
NYILATKOZAT

dr. Kárpáti Kata Szandra (UNCD8S) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2024. év november hó 11. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: dr. Kárpáti Kata Szandra
A Hallgató Neptun kódja: UNCD8S
A dolgozat címe: Az adósi vagyon átruházásával kapcsolatos anomáliák és kollíziók
A megjelenés éve: 2024.
A konzulens intézetének neve: _____
A konzulens tanszékének a neve: _____

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

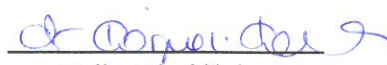
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: Budapest 2024. november 11.

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.